

Homofile i Den norske kirke

Et historisk tilbakeblikk på Den norske kirke og homofili som ledet opp til en beklagelse publisert i Aftenposten februar 2022, signert av et samlet bispemøte i Den norske kirke.

Thina Amalie Biørn Michelet-Rosø

VID vitenskapelige høyskole

Oslo

Masteroppgave

Master i Diakonivitenskap

Antall ord: [21 324]

15.11.2022

Opphavsrettigheter

Forfatteren har opphavsrettighetene til oppgaven.
Nedlasting for privat bruk er tillatt.

Sammendrag

Denne oppgaven søker å besvare spørsmålet om hvordan Den norske kirkes historiske prosess fra 1995, var når det kom til tematikken rundt LHBTQ+ som til slutt ledet opp til en beklagelse i Aftenposten, februar 2022, gitt av biskopene i Den norske kirke. Dette er en kvalitativ oppgave som tar utgangspunkt i ulike dokumenter for å kunne kartlegge historien, og metoden som er brukt er dokumentanalyse. Oppgaven søker også svar på hvordan disse funnene kan bringes inn i diakonifaget.

Denne oppgaven er skrevet i et diakonvitenskaplig perspektiv, og det vises også i oppgavens problemstilling til relevansen i Diakonifaget. For å svare på problemstillingen blir denne drøftet i lys av diakonifaglig teori. Teoriene som brukes er Plan for diakonis fire virksomhetsområder, Convivality, Profetisk diakoni og Heterotopisk diakoni.

Funnene i oppgaven viser at det har vært en gradvis utvikling i Den norske kirke. Den offentlige uttalte holdningen har gradvis utviklet seg fra et konservativt syn, til dagens mer liberale syn. Samtidig viser funnene i denne oppgaven at det fortsatt er en stor vilje for at Den norske kirke er åpen for at en kan ha ulikt syn når det kommer til denne tematikken.

Som utgangspunkt for Den norske kirkes uttalte holdning bruker jeg dokumenter fra Bispemøtet, Kirkerådet og Kirkemøtet. Andre viktige dokumenter har vært den nevnte uttalelsen fra Biskopene, samt «Homofile i kirken», «Skriftforståelse og skriftbruk med særlig henblikk på homofilisaken», «Sluttrapport arbeidsgruppe for LHBT», og «Å være en sak. LHBT+: holdninger og arbeidsmiljø i kirken».

Abstract

This thesis seeks to answer the question of what the Church of Norway's historical process from 1995 was like, when it came to the issue of LGBTQ+, which ultimately led to an apology in Aftenposten, February 2022, given by the bishops in Church of Norway. This is a qualitative thesis that takes various documents as a starting point, to be able to map the history. Document analysis is the method being used in this thesis. The thesis also seeks to answer how these findings can be brought into the field of diakonia.

This thesis has been written from a deacon science perspective, and the relevance in the deacon field is also shown in the research question of the study. To answer this question, the topic will be discussed in the light of theory of diakonia. The theories used is Plan for diakonias four areas of ministry, Conviviality, Prophetic diakonia and Heterotopic diakonia.

The findings in the thesis show that there has been a gradual development in the Church of Norway. The public unspoken attitude has gradually developed from a conservative view, to today's more liberal view. At the same time, the findings in this thesis show that there is still a great will for the Church of Norway to be open to the fact that people can have different views when it comes to this topic.

As a starting point for the Church of Norway's position, I use documents from Bispemøtet, Kirkerådet and Kirkemøtet. Other important documents have been the statement from the Bishops, as well as «Homofile i kirken», «Skriftforståelse og skriftbruk med særlig henblikk på homofilisaken», «Sluttrapport arbeidsgruppe for LHBT», and «Å være en sak. LHBT+: holdninger og arbeidsmiljø i kirken».

Forord

Med denne masteroppgaven avslutter jeg mitt studieløp ved VID vitenskapelige høyskole og MF vitenskapelige høyskole. Jeg vil takke ansatte og elever som ga meg en spennende studietid, mulighet til refleksjoner og fine samtaler.

Først og fremst, takk til Kari Jordheim, min veileder på VID. Din fagkunnskap er beundringsverdig. Omsorgen du har vist meg i denne prosessen har vært enorm. Du er et godt diakon-forbilde, og denne masteroppgaven hadde ikke latt seg gjennomføre uten deg.

En stor takk til heia-gjengen min. Foreldrene mine og resten av familien har alltid vært mine største støttespillere. Dere er fantastiske forbilder, som alltid står i mitt hjørne. Tenk så heldig jeg er som har to så fantastisk foreldre, og to brødre som alltid stiller opp. Takk også til venner og kjære som har hatt troen på meg. Dere har vært der i de tunge tidene.

Jeg var kjempeheldig som fikk jobb i Slemmestad og Nærnes menighet høsten 2021. Takk til mine kollegaer som gir meg verdens beste arbeidsplass med de mest engasjerte, vennlige og pålitelige kollegaer noen kunne ønsket seg. Takk for at dere har stilt opp, når en sliten masterstudents hode ikke har fungert helt optimalt.

Sist, men ikke minst, takk til Stian. Takk for at du er den du er, nå venter fremtiden.

Oslo, 15. november 2022

Thina Amalie Biørn Michelet-Rosø

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	1
1.1	Motivasjon.....	1
1.2	Homofili i kirke og samfunn - Den historiske prosessen, en bakgrunn.	2
1.3	Problemstilling.....	5
1.4	Hovedbegreper.....	6
1.4.1	LHBTQ+	6
1.5	Forkortelser.....	6
1.6	Oppgavens disposisjon	7
2	Metode.....	8
2.1	Valg av metode.....	8
2.2	Valg av datainnsamlingsmetoder.....	9
2.3	Utvelgelse av dokumenter	10
2.4	Dokumentanalyse	11
2.5	Fenomenologi.....	13
2.5.1	Fenomenologi og Hermeneutikk.....	15
2.5.2	Fenomenologi – for og imot.....	16
2.6	Etiske dilemmaer	17
3	En historisk gjennomgang av Den norske kirkes holdning til homofile i nyere tid.....	20
3.1	Presentasjon av dokumenter	21
3.1.1	Homofile I kirken, 1995	21
3.1.2	Skriftforståelse og skriftbruk med særlig henblikk på homofilisaken, 2006	22
3.1.3	Sluttrapport arbeidsgruppe for LHBT, 2018	23
3.1.4	Å Være en sak. LHBT+: holdninger og arbeidsmiljø i kirken, 2020.....	25
3.1.5	Kirken har påført homofile og lesbiske stor skade og smerte, 2022	27
3.2	Den norske kirkes holdning til homofile fra 1995 til 2022	29
4	Teori	42
4.1	Diakoni	42
4.1.1	Diakonien fire virksomhetsområder ifølge Plan for diakoni	44
4.2	Conviviality – leve sammen i mangfoldig felleskap	46
4.3	Profetisk diakoni; en stemme for de stemmeløse	47

4.4	Heterotopisk diakoni.....	49
5	Drøfting	51
5.1	Begrunnelse for beklagelsen fra biskopene i et diakonalt perspektiv	51
5.2	Diskusjon i et videre diakonfaglig perspektiv	54
5.3	Reaksjoner på biskopenes beklagelse i Aftenposten	56
5.3.1	Taushet i biskopenes beklagelse	56
5.3.2	Biskopene svikter de homofile og lesbiske med sin uttalelse	58
5.3.3	50 år siden avkriminaliseringen	58
5.3.4	Preses Olav Fykse Tveit	59
5.4	Kommentarer på reaksjonene på Biskopenes beklagelsen i Aftenposten	60
6	Avslutning	62
6.1	Veien videre.....	62
6.2	Noen utfordringer til Den norske kirke	63
	Litteraturliste	66
	Protokoller.....	70
	Vedlegg	71
	Kirken har påført homofile og lesbiske stor skade og smerte (publisert Den norske siders nettsider).....	71
	En bønn fra den kristne til ateisten.....	73

1 Innledning

I denne delen av oppgaven presenteres først en personlig motivasjon for valgt problemstilling. Deretter følger en kort historisk bakgrunn, for å vise hvor lenge tematikken har vært aktuell. I innledningen blir også problemstillingen presentert, samt hovedbegreper og en liste over forkortelser. Til slutt følger en gjennomgang av oppgaven.

1.1 Motivasjon

Jeg har alltid vært engasjert i diskusjonen rundt LHBTQ+. Dette kan selvfølgelig ha røtter i hvem jeg er som person, men jeg tror interessen startet med hvilken familie jeg er vokst opp i. Jeg ble fra tidlig alder lært verdier som nestekjærlighet og respekt for andre mennesker, uansett kjønn, religion, politisk tilhørighet og legning.

Etter min tidlige interesse for politikk ble jeg eksponert for forumer hvor debatt rundt ulike temaer ble vesentlig. Fra de tidlige tenårene ble jeg lært at det å sette spørsmålstegn og snakke om vanskelige temaer hadde en hensikt, så lenge en behandlet mennesker med gjensidig respekt, og problemstillingene ble diskuterte med verdighet og saklighet. Dette fikk jeg ytterligere trening i, gjennom min bachelor i «Statsvitenskap og menneskerettigheter».

Mine hjertesaker har alltid vært likeverd og nestekjærlighet. Jeg har brukt mye tid på og utenfor politikken til å diskutere hvordan en kan skape et samfunn hvor alle mennesker føler seg inkludert og akseptert. Denne interessen vokste seg større sammen med arbeidet med menneskerettigheter, som også var en del av min utdanning.

Tematikk rundt sex og seksualitet har alltid vært viktig for meg. I arbeidet med masteroppgaven ønsket jeg i utgangspunktet og se nærmere på ungdom og seksualitet. Hvordan en snakker med ungdom, og hvor ungdom får informasjonen sin fra. I skrivende stund er det vel 10 år siden jeg selv var konfirmant, og jeg husker enda frustrasjonen over manglede voksenpersoner som var villige til å snakke med meg og mine jevngamle om tematikk rundt sex og seksualitet. Jeg kan derfor kjenne igjen, og være enig i, mye av kritikken som rettes mot seksualundervisningen unge mennesker i Norge får. Da koronaen kom til Norge, ble det enda vanskeligere å skulle møte og snakke med ungdom.

Det skal sies at denne masteroppgaven har tatt lenger tid enn jeg trodde da jeg startet på diakonistudiet. Og grunnet både interne og eksterne faktorer har oppgaven endret problemstilling flere ganger. Da jeg i februar 2022 leste uttalelsen fra Bispemøtet i Aftenposten, fikk jeg opplevelsen av at saken fortsatt er viktig og relevant, samt at det er riktig og se nærmere på den.

Selv om problemstillingen min nå kan sies å skille seg fra min opprinnelige tanke, er den fortsatt innenfor kategorien jeg synes er vesentlig for både kirke og samfunn. Hvordan skal en behandle mennesker? Hvordan snakker en om mennesker? Hvordan kan en skape et samfunn hvor alle opplever nestekjærlighet?

1.2 Homofili i kirke og samfunn - Den historiske prosessen, en bakgrunn.

Homofili er definert som tiltrekning til samme kjønn (Benestad, 2021). I dagligtale er gjerne homofil brukt om menn som tiltrekkes av menn, og lesbisk om kvinner som tiltrekkes av kvinner. Homofili er likevel også en samlebetegnelse for alle som tiltrekkes av samme kjønn. Det er naturlig å tenke seg at denne tematikken ble aktualisert i nyere tid, men det stemmer ikke. Når det kommer til Den norske kirke, andre kirkesamfunn og samfunnet rundt om i verden, har debatten omkring homofili pågått igjennom historien.

Når det kommer til kirkens syn på homofili, finnes det ifølge Endsjø (2019) ingen kilder om hva Jesus mente om likekjønnet sex og samliv. I Det nye testamentet skriver Paulus at menns begjær for andre menn var en konsekvens av avgudsdyrking (Endsjø, 2019). Hva han mente om sex mellom kvinner er på den andre siden uklart. Han fordømmer kvinners «unaturlige» kjønnsniv, men ifølge Endsjø vet en ikke om dette omhandler sex mellom to kvinner eller kvinnelig seksualitet generelt.

«Derfor overga Gud dem til skammelige lidenskaper. Kvinnene deres byttet om det naturlige samliv med et som er mot naturen. På samme vis forlot også mennene den naturlige omgang med kvinnen og brant i sitt begjær etter hverandre. Menn drev skammelig utukt med menn, og fikk på sin egen kropp den straffen som var uunngåelig på grunn av deres forvillelse» (Rom 1, 26-27).

Mange av bibelversene som brukes til å argumentere for at homofili er synd er diskutert mye innad i kirken, og over lang tid. Kan disse bibelversene bære preg av å være skrevet ned i en tid hvor det var behov for at mennesker fikk barn som kunne føre slekten videre og være den nye generasjonen arbeidere?

«En må vite dette at loven ikke er gitt for den rettferdige, men for lovløse og ulydige, ugudelige og syndere, vanhellige og urene, fader-mordere og modermordere, drapsmenn, horkarer, menn som ligger med menn, menneskerøvere, løgnere, menedere, og hva det ellers kan være som strider mot den sunne lære etter evangeliet om den salige Guds herlighet, det som er blitt meg betrodd» (Tim, 1, 9-11).

Dette bibelverset sidestiller sex mellom menn og drap. I mitt arbeid med denne oppgaven har jeg funnet store uenigheter om hvordan disse versene skal tolkes og brukes. Jeg vil i tillegg nevne en diskusjon, som gjelder oppdragelse av barn innenfor rammen «familie». *«Og Gud velsignet dem og Gud sa til dem: Vær fruktbare og bli mange og fyll jorden, og legg den under dere og råd over havets fisker og himmelens fugler og over alt levende som rører seg på jorden» (1 Mos 1,28).* Dette sitatet kan brukes til å argumentere for en bibelsk forståelse av viktigheten av familie bestående av mor, far og barn.

Disse tre sitatene er bare noen av sitater som har blitt brukt i den teologiske diskusjonen når det kommer til homofili. Denne oppgaven omhandler likevel ikke om homofili i bibelen, og denne delen av oppgaven er kun ment for å vise at bibelen har blitt brukt i debatten omkring homofili.

Når det kommer til regulering av homofilt samliv i Norge, er kristenretten i Gulatingsloven fra 1200-tallet den første som det er kjennskap til (Haga, 2006). Når det kom til menn som hadde sex med andre menn var straffen for dette «ubotamål» eller fredløshet, og tap av alle eiendeler. Til sammenligning var bare dødsstraff en strengere straff. Beskyldninger om dette ble tatt alvorlig og kunne motbevises ved jernbyrd, altså å gå barføtt over glødene jern uten å bli brent. Jussen i kristenretten var inspirert av Bibelen, og moralfilosofi fra høymiddelalderen. Videre skriver Haga at med på utformingen av Gulatinglova var Erkebiskop Øystein som også jobbet med å opprettholde et krav om sølibat for prester.

I 1678 ble uttrykket «*omgjængelser som er imot naturen*» tatt i bruk i norsk lov. Denne formuleringen er åpen for store tolkninger, selv om det var vanlig å se på homoseksuelle handlinger som naturstridige (Haga, 2006). «Bål» og «brann» var straffen for slike handlinger. Selv om det ideologiske grunnlaget for straff endret seg utover 1700-tallet var det få som stilte spørsmål ved dette. Etikken rundt straff var ikke lenger innenfor religiøse rammer, men ble sett på som samfunnsmessige kontrakter for å kunne ivareta livet mellom borgere. Forbudet mot homoseksuelle handlinger var ikke lenger begrunnet med Bibelen i Kriminalloven av 1842, men var mer allment kristent tankegods.

I 1889 gjorde Bernhard Getz, lederen av Straffekommisjonen, et forsøk på å utelate begrepet «*omgjængelser som er imot naturen*» ved en ny straffelov. Med dette kunne en sikre en liberal frihetssfære for den individuelle borger. Med dette ble han den første i Norge til å rette oppmerksomhet mot homoseksualitet som et trekk iboende dypt i enkeltmenneske. Dette kalte han «*en psykisk misdannelse*» (Haga, 2006). Derfor så en til straffeforfølgning som et dårlig verktøy mot homoseksualitet.

Stortinget vedtok i 1902 en ny paragraf, § 213, i straffeloven. Den lød som følger: «*Finder utugtig Omgjængelse Sted mellem Personer af Mandkjøn, straffes de, der heri gjør sig skyldige, eller som medvirker dertil, med Fængsel indtil 1 Aar. Med samme Straf ansees den, som har utugtig Omgjængelse med Dyr, eller som medvirker dertil. Paatale finder alene sted, naar det paakræves af almene Hensyn*» (Stortinget, 2022). Denne loven skulle regulere seksuell omgang mellom menn, men også mellom mennesker og dyr. I sin levetid ble denne paragrafen foreslått endret tre ganger: I 1925 og 1953 i forbindelse med større revisjoner i straffeloven; og det siste forslaget kom i 1971, da i forbindelse med avkriminaliseringsdebatten.

Den 21. april 1972 ble straffelovens § 213 opphevet. Dette medførte at homofili ikke lenger var kriminalisert i Norge. Selv om homofili med dette var lovlig, tok det 10 år til før homofili ikke lenger ble ansett som en diagnose (Stortinget, 2022).

Selv om eksemplene i de tidligere avsnittene er hentet fra Norge, har restriksjoner når det kommer til sex mellom menn også vært sterkt utbredt utenfor landegrensene. Dette også i utenlandske kristne trossamfunn gjennom historien. I sammenheng med innføringen av

Napoleonske lovverk på 1800-tallet, ble disse kristne lovene som gjaldt sex mellom menn avskaffet (Endsjø, 2019). I protestantiske land skjedde dette først på siste halvdel av 1900-tallet. Det kan argumenteres for at utenlandske lover og tradisjoner har innvirkning på et land, men i denne masteroppgaven konsentrerer jeg meg om Norge og Den norske kirke.

1.3 Problemstilling

Hensikten med denne oppgaven har vært å se nærmere på den historiske prosessen i Den norske kirke når det kom til homofili-debatten. I denne oppgaven har jeg konsentrert historien til i hovedsak å omdreie nyere tid, som i denne oppgaven betyr fra 1995 og frem til i dag. Mitt utgangspunkt for denne masteroppgaven var en uttalelse publisert i Aftenposten februar 2022, signert et samlet Bispemøte. På bakgrunn av dette har jeg derfor utarbeidet følgende problemstilling:

Hva er den historiske prosessen som ledet opp mot Bispemøtes uttalelse «Kirken har påført de homofile og lesbiske stor skade og smerte» i februar 2022? Hvordan kan denne prosessens sees i lys av kirkens diakonale oppdrag?

I min hoveddel starter jeg med utredningen «Homofile i kirken» fra 1995. Denne avgrensningen har jeg gjort med tanke på oppgavens størrelse. For å belyse problemstillingen har jeg tatt utgangspunkt i noen utvalgte dokumenter, samt protokoller fra Bispemøtene, møtene i Kirkerådet samt Kirkemøtene. Grunnlaget for utvelgelsen har vært å kunne belyse den historiske prosessen.

Jeg har også funnet det relevant å ta med noen av reaksjonene som fulgte denne uttalelsen til Biskopene fra 2022, og drøfte disse inn i et diakonifaglig perspektiv. Dette for å kunne se på hvordan den historiske prosessen preger Den norske kirke i dag.

1.4 Hovedbegreper

1.4.1 LHBTQ+

I denne oppgaven blir LHBTQ+ definisjonen brukt som er et uttrykk for alle mennesker som bryter med normer om seksualitet eller kjønn. Jeg finner dette uttrykket til å være det mest presise og minst ekskluderende for denne gruppen. Begrepet er knyttet opp til seksuell orientering (lhbq), kjønnsidentitet (t). Grunnlaget for denne definisjonen er basert på Barne-, ungdoms-, og familiedirektoratets (Bufdir) definisjon for LHBTIQ og LHBTIQ-personer.

Utrykket er bygget opp av første bokstaven i 5 undergrupper, samt et «+» tegn, L = lesbiske, H = homofile, B = bifile, T = transpersjoner, Q = queerpersoner eller skeive. «+» tegnet er for alle de som faller utenfor disse undergruppene, men som fortsatt bryter med normer om seksualitet eller kjønn. Noen ganger utvider en denne definisjonen til LHBTIQ+ hvor I står for interkjønn eller personer med variasjon i kroppslig kjønnsutvikling eller interkjønnspersoner.

I mye litteratur blir forkortelsen kuttet ned til LHBT. I presentasjon av dokumentene hvor LHBT blir brukt og ikke LHBTQ+ bruker jeg begrepet fra litteraturen.

1.5 Forkortelser

BM -Bispemøte

DNK – Den Norske Kirke

KA – Arbeidsgiverorganisasjon for kirkelige virksomheter

KM – Kirkemøte

KR- Kirkerådet

LWF - Lutheran World Federation

1.6 Oppgavens disposisjon

Denne masteroppgaven starter med et innledningskapittel hvor jeg gjør rede for motivasjon, problemstilling, hovedbegreper og forkortelser. I dette kapitlet er det også en historisk bakgrunn som viser omfanget av landskapet problemstillingen befinner seg.

Kapittel to er metodekapitlet i denne oppgaven. Her redegjør jeg for hvordan oppgaven gjør bruk av kvalitativ dokumentanalyse. Fenomenologi som en vitenskapelig metode, som har vært viktig i arbeidet med denne masteroppgaven, blir i dette kapitlet presentert. I slutten av kapitlet trekker jeg frem etiske dilemmaer jeg har hatt i arbeidet med oppgaven.

Kapittel tre er det historiske kapitlet i denne oppgaven. Her presenterer jeg de viktigste dokumentene som er brukt i mitt arbeid. I dette kapitlet besvares også den delen av problemstillingen som omhandler den historiske prosessen i delkapittel 3.2.

Teori blir presentert i kapittel fire. Her gjør jeg rede for teoriperspektiver som er relevante for å kunne belyse problemstillingen. Først gjør jeg rede for diakoni og Plan for diakonis fire virksomhetsområder. Deretter går jeg videre og utreder teorien om Conviviality, Profetisk diakoni og Heterotopisk diakoni.

I oppgavens femte kapittel kommer jeg med noen refleksjoner. I kapittel 5 kommer jeg med en begrunnelse av problemstillingen inn i et diakonalt perspektiv med utgangspunkt i Plan for diakonis fire virksomhetsområder. Videre blir noen reaksjoner på biskopenes beklagelse presentert, før jeg kommenterer på disse.

I kapittel syv følger en refleksjon over veien videre, samt noen personlige utfordringer til Den norske kirke som arbeidet med denne masteroppgaven har synliggjort.

2 Metode

I denne oppgaven har jeg benyttet meg av kvalitativ dokumentanalyse som metode. Viktig i denne oppgaven har vært fenomenologi, som jeg har brukt for å se nærmere på problemstillingen.

2.1 Valg av metode

Innenfor forskning finnes det to hovedretninger eller strategier når det kommer til metode: kvantitativ, og kvalitativ. Kort forklart kan en si at kvantitativ metode undersøker tall, men kvalitativ metode undersøker ord (Johannessen mfl., 2016). I kvantitativ metode kan en for eksempel benytte seg av en spørreundersøkelser som kartlegger et fenomen X antall personer mener Y. Med andre ord ønsker en mange respondenter som man kan gruppere, og kartlegge utbredelsen av fenomenet. Når det kommer til min problemstillings var det ikke aktuelt å sende ut et spørreskjema til alle ansatte og medlemmer i Den Norske kirke, og be dem krysse av for hva de synes om Bispemøtes beklagelse. Rent praktisk er det mulig, men da min oppgave retter seg mer inn på historiske dokumenter samt protokoller fra Bispemøter, Kirkerådet og Kirkemøter, samt en kort drøfting av hvilke reaksjoner som kommer opp i media er en kvantitativ metode lite egnet. I en masteroppgave ville dette arbeidet blitt for stort og tidskrevende. Denne oppgaven handler ikke om å innhente ny informasjon, men heller gå dypere inn i data som allerede finnes.

I denne oppgaven ønsker jeg å forstå et fenomen bedre, derfor er kvalitativ metode mer hensiktsmessig (Johannessen mfl., 2016). Når det kommer til prosesser og meninger som ikke kan måles i tall eller frekvenser er kvalitativ forskning og foretrekke (Thagaard, 2013). For å innhente data i en kvalitativ undersøkelse benyttes for eksempel intervjuer eller observasjoner som kan bidra til mer innsikt i fenomener en allerede har en viss kjennskap til. Dokumentanalyse er også en kvalitativ metode. I denne oppgaven er det dokumentanalyse jeg har benyttet meg av. Dette går jeg dypere inn på senere i kapitlet.

2.2 Valg av datainnsamlingsmetoder

I boken «*Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitativ metode*» lister Tove Thagaard opp fire forskjellige metoder ved en kvalitativ undersøkelse en kan samle inn data. Disse fire er (1) observasjon, (2) intervju, (3) analyse av foreliggende tekster og visuelle uttrykksformer og (4) analyse av audio- og videopptak (Thagaard, 2013, s. 13). De mest brukte metodene av disse fire skriver hun er observasjon og intervju. Som et supplement til disse benyttes gjerne foreliggende tekster.

Når det kommer til min problemstilling ser jeg på observasjon og intervju som uegnet. Når det kommer til historiske tilbakeblikk, er det ikke mulig å observere. Derimot kan en ha intervju som metode når det kommer til reaksjoner av biskopenes uttalelse. Med intervjuer kan en få et særlig godt grunnlag for å få innsikt i personers erfaringer, tanker og følelser (Thagaard, 2013). Her kunne en ha intervjuet for eksempel ansatte i Den norske kirke, eller personer tilknyttet en menighet. Når det kom til den delen av oppgaven hvor jeg så kort på reaksjonene på biskopenes beklagelse, fant jeg det interessant hvilke meninger som kom ut i media. Derfor fant jeg det mer hensiktsmessig å benytte meg av allerede eksisterende data, heretter kalt dokumentanalyse. I tillegg er dette en mindre del av denne oppgaven. Å gjennomføre en kvalitativ undersøkelse av reaksjonene i denne sammenhengen vurderer jeg til å ikke være hensiktsmessig.

Jeg kunne valgt å se på hva sentrale aktører som Kirkerådet og Presteforeningen, hadde uttalt om Bispemøtets beklagelse, men disse uttalelsene er gjerne ikke de den generelle befolkningen ser først. Jeg synes derfor det har vært svært relevant å bruke Google. Det er verdt å bemerke at søkemotoren Google ikke er helt pålitelig, og den gir ganske mange treff. Jeg har derfor ikke sett på kilder hvor forfatteren er anonym, eller data som er publisert på sider som ikke er regnet for å følge journalistiske retningslinjer. Noen av kildene jeg har brukt har en politisk profil, men dette har jeg ikke sett som en utfordring i denne sammenhengen.

Med andre ord er det en kvalitativ dokumentanalyse som et mitt metodevalg for denne oppgaven. I en dokumentanalyse ser en på dokumenter som er skrevet med et annet formål enn det forskeren skal bruke dem til, i motsetning til data forskeren har samlet inn i felten

(Thagaard, 2013). Datainnsamlingen i denne oppgaven handler derfor om å samle inn dokumenter hvor aktører innenfor Den norske kirke berører temaet holdninger til homofilt samliv som kan belyse Bispemøtets uttalelse i Aftenposten. Ikke alt jeg fant av data innenfor tematikken var relevant for oppgaven.

2.3 Utvelgelse av dokumenter

Jeg har tidligere vært inne på at jeg gjennomgikk en grundig utvelgelse av dokumentene. Den første utvelgelsen gjaldt hvilke dokumenter som kunne flette sammen historien. Grunnet oppgavens størrelse, samt mengden av data en kan få tak i, har jeg valgt å gjøre klare avgrensinger. Den første avgrensingen jeg har gjort i kapittel 3.2 kalt «Den norske kirkes holdning til homofile fra 1995 til 2022». Her har jeg valgt å forholde meg til protokoller fra Bispemøter, Kirkerådet og Kirkemøter. Disse instansene anser jeg for å være representative for den offisielle holdningen til Den norske kirke. I tillegg har disse vært vesentlige for å kunne holde den historiske prosessen på en lengde tilpasset en masteroppgave. Disse protokollene er tilgjengelig for alle via Den norske kirkes hjemmesider.

Selv om det finnes mange flere interessante hendelser og uttalelser som en kunne sett nærmere på, var ikke dette mulig innenfor rammene av denne oppgaven. I den historiske delen presenterer jeg noen viktige dokumenter i tillegg til protokollene tidligere nevnt. Disse har blitt til på bakgrunn av vedtak eller forslag fra Bispemøtet, Kirkerådet eller Kirkemøtet. Dokumentene representerer en vesentlig del i oppgaven, og blir presentert i kapittel 3.1.

Dokumentene som vil være gjenstand for analyse og blir presentert i kapittel 3.1, er visualisert i diagrammet under. Disse dokumentene er valgt ut da de er godt kjente, samt at de har alle blitt brukt som grunnlag for videre arbeid i Den norske kirkes arbeid når det gjelder LHBTQ+.

Navn på dokumentet	Type dokument	Forfatter/Opphav	Dato
Homofile i kirken	Utredning publisert i bokform	Bispemøtets arbeidsgruppe om homofili Kirkens informasjonstjeneste	1995
Skriftforståelse og skriftbruk med særlig henblikk på homofilisaken	Uttalelse	Den norske kirkes lærenemnd Torleiv Austad (medarb.) Kirkerådet	2006
Sluttrapport arbeidsgruppe for LHBT	Rapport	Bispemøtets arbeidsgruppe for LHBT	2018
Å være en sak. LHBT+: holdninger og arbeidsmiljø i kirken	Rapport	Olav Elgvin, Arne Backer Grønningsæter og Edvard Nergård Larsen	2020
Kirken har påført homofile og lesbiske stor skade og smerte	Artikkel	Bispemøtet	2022

2.4 Dokumentanalyse

Dokumentanalyse kan sies å være en kvalitativ analyse av innhold hvor forskeren innhenter data som videre analyseres for å kunne peke på noen sammenhenger eller annen interessant informasjon om det en ønsker å studere (Grønmo, 2004). Dokumentene som benyttes i en slik analyse er ikke produsert av forskeren selv, men materiale tidligere

produsert (Johannesen, Tufte, Christoffersen, 2018). Disse dokumentene kan gi oss spesifikk informasjon når det gjelder slikt som tid og sted. Samtidig sier dokumentene noe om forfatteren, deres forståelse av virkeligheten og beskrivelser av fakta som forfatteren ønsker å presentere. Dokumentenes karakter kan variere fra offentlige dokumenter som stortingsmeldinger og årsrapporter med mer, til private dokumenter som fotografier og brev (Thagaard, 2009).

Dokumenter blir av Jonathan Potter (1996) beskrevet som alle nedtegnelser av tanker, handlinger eller skaperverk til en eller flere personer. Suzanne Briet (1894-1989) definerte dokument slik: *«ethvert konkret eller symbolsk tegn som har blitt bevart eller nedtegnet for det formål å representere, gjenskape eller påvirke fysisk eller intellektuelt fenomen¹»* (Asdal og Reinertsen, 2021, s. 15). Av denne definisjonen kan en se at dokument innebærer en aktiv handling ved at det skal «representere, gjenskape eller påvirke». Dokumenter skal med andre ord dokumentere noe, og noen har produsert og lagret dette med en hensikt. Dokumenter er også relasjonelt, med andre ord knytter dokumenter til seg noe annet.

Dokumenter kan gjerne deles i kategorier basert på type, form og innhold. (Johannesen, mfl., 2018). Når det gjelder inndelingen av type dokumenter skiller en mellom primærkilde (øyenvitneskildringer med erfaring fra forholdet, og bygger ikke på andre kilder, eksempel: forskningsrapporter og fagfelleverderte tidsskriftartikler), sekundærkilde (bygger på en primærkilde, eksempel: lærebøker og oppslagsverk) og tertiærkilde (data som er tolket av andre, eksempel: ord- og guidebøker).

Når det kommer til dokumentenes form skiller en mellom skriftlige dokumenter, visuelle dokumenter og lyd dokumenter (Johannesen, mfl., 2018). Når det kommer til innholdet i dokumenter, skiller en mellom meningsytringer og fakta-innhold.

I denne oppgaven har jeg innhentet informasjon fra flere ulike typer dokumenter. Disse varierer fra protokoller, rapporter og bøker, til meningsytringer i form av artikler og debattinnlegg publisert i ulike aviser/nettavis. Tidligere har jeg nevnt bakgrunnen for valg

¹ Engelsk oversettelse: Briet, Suzanne, 2006 (1951). What is documentation? English translation of the classic French text. Lanham, MD: The Scarecrow Press.

av protokollene, som kort forklart kan oppsummeres med at de er historiske dokumenter som gir en konkret historisk beskrivelse. Dokumentene som også har vært viktige for å kunne fremstille den moderne historien til Den norske kirke når det gjelder LHBTQ+, har vært «homofile i kirken» fra 1995, «Skriftforståelse og skriftbruk med særlig henblikk på homofilisaken» fra 2006, «Sluttrapport arbeidsgruppe for LHBT» fra 2018 og «Å være en sak. LHBT+: holdninger og arbeidsmiljø i kirken» fra 2020. Disse er utvalgt fordi en kan spore deres opphav tilbake til Bispemøtet, Kirkerådet og/eller Kirkemøtet. Det er på bakgrunn av dette at jeg har vurdert det som hensiktsmessig og bygge min dokumentanalyse på dette.

Jeg har ikke tatt med dokumenter laget av privatpersoner eller utenforstående organisasjoner i denne sammenhengen. Dette kunne vært både interessant og relevant, men grunnet min valgte problemstilling og oppgavens omfang var jeg nødt til å foreta meg noen avgrensninger. Og jeg var denne gangen ute etter Den norske kirkes synspunkt. Likevel vil jeg rette en anbefaling om å fortsette dette arbeidet, og sette sammen Den norske kirkes historie i lys av det norske samfunnets historie når det kommer til holdninger til mennesker med en LHBTQ+ identitet.

2.5 Fenomenologi

Som nevnt tidligere var jeg i denne oppgaven ute etter å bedre kunne forstå et fenomen. Derfor finner jeg det relevant å komme med en utredning om fenomenologi. En kunne argumenter for at jeg i denne oppgaven kunne benyttet meg av en hermeneutisk tilnærming. Derfor har jeg også valgt å vie plass til å sette disse to tilnærmingene opp mot hverandre og vise hvorfor jeg har landet på den ene ovenfor det andre.

Fenomenologi har i europeisk filosofidebatt vært en dominerende retning gjennom hele det 20 århundre (Zahavi, 2014). Den moderne fenomenologiens far regner for å være Edmund Husserl, og ble grunnlagt rundt 1900. Senere ble den utarbeidet til en eksistens filosofi av Martin Heidegger, og en eksistensialistisk og dialektisk retning av Jean-Paul Sartre og Maurice Merleau-Ponty (Kvaale & Brinkmann, 2015).

Fenomenologi betyr «læren om fenomenene» (Thornquist, 2018), og i denne tilnærmingen ønsker en å utforske det subjektive perspektivet, med andre ord den subjektive opplevelsen

av situasjoner. Fenomenologien har hatt innflytelse på tenkningen om kunnskap og vitenskap innenfor en rekke fagområder der en møter på vitenskaper som konfronteres med den levende erfaringsverdenen (Zahavi, 2014).

«Fenomenologi er et filosofisk perspektiv basert på omhyggelige beskrivelser og analyser av bevisstheten med vekt på forskningsdeltakernes livsverden. Det innebærer å se bort fra forskningsdeltakernes forhåndskunnskap og at en søker etter de beskrevne fenomenenes essensielle og vedvarende betydning.» (Kvaale & Brinkmann, 2015, s. 355).

I følge Amedeo Giorgi er fenomenologi *«studiet av strukturen og variasjonene i strukturen i den bevissthet som en ting, hendelse eller person fremtrer for»* (Giorgi, 1975, s. 83).

Fenomenologien går ut på at vår felles erfaringsverden er primær, forut for enhver vitenskapelig teori, videre er det å utforske erfaringsverden fenomenologiens oppgave (Thomassen, 2006). Fenomenologien utfordrer empirismens begrep om hva det vil si å erfare noe. Fenomenologien retter kritikk, men den empiriske teorien om at sanseerfaringer er grunnlag for kunnskap om verden.

Ifølge fenomenologien er erfaringer alltid bearbejdede sanseintrykk (Zahavi, 2014). Det betyr at etter hvert som en opplever nye erfaringer, vil menneskers oppfatninger og forståelse utvikles videre (Postholm, 2011). Empirisk teori henviser til at sanseerfaringer er den endelige begrunnelse og garanti for sannhet og sikker data, kunnskap basert på sansedata er basert på rene fakta begrunnet i virkeligheten som det faktisk er. Med andre ord baserer empiristisk metode seg på teorifri data, data som ikke er farget av noen teoretisk forforståelse eller fortolkning fra vår side.

Ifølge fenomenologien erfarer en ikke ved å registrere sanseintrykk, men ved å bearbejde dem. En erfarer derfor aldri rene sansedata. Med andre ord lever en i en verden med meningsfylte fenomener; det å erfare noe, er å identifisere noe som noe (Thornquist, 2018). Fenomenologisk sett er det å erfare, en direkte opplevelse av helhetlige meningsbærende fenomener (Zahavi, 2014). Ifølge Edmund Husserl er fenomener det som fremtrer helhetlig og direkte, eller med andre ord ting slik det kommer til syne for oss slik den fremtrer som den er i seg selv.

En kan si at fenomenologiens oppgave er å «gå til saken selv», altså å undersøke fenomenet slik det er gitt i den mest direkte og opprinnelige opplevelser. En må starte fra grunnen av for å gjennomføre en hard og kritisk undersøkelse, se bort fra alle de erkjennelse teoretiske forutsetningene som en vanligvis møter våre erfaringer med (Thomassen, 2006). En må konsekvent se bort fra alle for etablerte oppfatninger en måtte ha om ting og sanseforhold for slik å selv la fenomenet tre klart frem.

Når det kommer til fenomenologisk forskning kan det sies at hovedformålet er å forstå; meningsfulle, konkrete relasjoner som er tilstedte i en erfaring i en bestemt situasjon i en spesifikk kontekst. (Postholm, 2011). Forskeren kan ikke direkte observere opplevelsen, da det er snakk om erfaringer som allerede er avsluttet.

2.5.1 Fenomenologi og Hermeneutikk

Flere ganger kan en høre fenomenologi og hermeneutikk om hverandre. Det er riktig at det finnes flere likhetstrekk mellom disse to, men det er to forskjellige retningslinjer innenfor det vitenskapsteoretiske univers. Edmund Husserl var læremester til Martin Heidegger, en viktig person innen hermeneutikken (Alnes, 2022). Det er interessant og se hvordan disse to tilnærmingene har utviklet seg, for en kan se klare videreføringer hos de to, men også brudd. I dette avsnittet skal jeg ta for meg noen likheter og forskjeller mellom disse to.

Likheter

En kan si at disse to tilnærmingene har et felles utgangspunkt, begge ønsker å forstå det særegne ved den menneskelige erfaringsverdenen (Thomassen, 2006). De to tilnærmingene peker begge mot at erfaring som leder til kunnskap oppfattes som en aktiv prosess som en avbilder verden positivt, men skaper den selv. Videre skaper en den gjennom måter en forstår den på, men subjektet som aktør ikke objekt. Menneskelige erfaringer er en prosess av å forstå og fortolke virkeligheten som kommer oss i møte.

Fenomenologi og hermeneutikk kommer sammen om kritikken av en empirisk kunnskapsteori. De har begge vært kritiske til et scientistisk vitenskapssyn, og den oppfatningen av naturvitenskapene og deres metoder uttømmende kan redegjøre for og forklare hele virkeligheten inklusive alle menneskelige og sosiale fenomener (Thomassen,

2006). Denne kritikken retter seg ikke mot empirisk vitenskapsteori generelt, men videreføringen av den logiske positivismen. Vitenskapskritikken fra fenomenologien og hermeneutikken fremhever at det kunnskapsteoretiske utgangspunktet også for vitenskapene er det som ligger forutfor enhver begrepslig vitenskapliggjøring. De to enes om at en erfarer ikke rene sansedata, men en erfarer meningsfylte fenomener.

Forskjeller

Når det kommer til den fenomenologiske tilnærmingen krever den at en som forsker setter tid side egen forståelse av et fenomen slik at en kan se fenomenet slik det opprinnelig viser seg (Thomassen, 2006). Den hermeneutiske tilnærmingen sier at dette ikke er mulig eller ønskelig, mennesket er et forstående vesen, og det å være i verden er å være i en forståelsesprosess. En kan ikke trå ut av eller stille seg utenfor denne prosessen. Den hermeneutiske tilnærmingen sier at mennesker er et forstående vesen, det å være i verden er å være i en forståelsesprosess og en kan ikke trå ut av eller stille oss utenfor denne erfaringsprosessen.

I fenomenologi er det utviklet et teoriomfang som understreker at enhver beskrivelse av et fenomen også er en fortolkning og at den dermed inkluderer den hermeneutiske dimensjonen. Forskjellene blir derfor kanskje etter hvert mindre enn likhetene. Metodisk sett, setter de likevel preg på forskningsprosessen. Både hermeneutiske og fenomenologiske tilnærminger er sentralt i profesjonsfagene, og de har bidratt til et rasjonale i praksisforskning, de to retningslinjene har vært avgjørende teorier for å bane vei for senere utviklingslinjer i vitenskapen (Thomassen, 2006).

2.5.2 Fenomenologi – for og imot

Når det kommer til utviklingen av kvalitativ forskning, har fenomenologien vært svært betydningsfull. Dette har tilnærmingen har, med å blant annet etablere trinn og prosedyrer i analysen, dermed bidra til å gjøre kvalitativ forskning til en legitim vitenskapelig aktivitet (Kvaale & Brinkmann, 2015). På den andre siden har fenomenologien blitt kritisert for å fremme en individualistisk og essensialistisk tilnærming til forskning. Denne kritikken

baserer seg på ønske fra fenomenologien om å «beskrive det gitte». Kritikerne mener på sin side «det gitte» er en myte og at ingenting er gitt, alt er med andre ord perspektivbasert.

Med utgangspunkt i den postmodernistiske tenkningens antiessensialisme ser en også klare brudd med fenomenologien og Edmund Husserls teori om at en fenomenologisk analyses mål er å blottlegge erfaringens vesen (Kvaale & Brinkmann, 2015).

I den fenomenologiske tilnærmingen er erfaringsbegrepet ytterst sentralt, og også dette har fått kritikk. Denne kritikken har blant annet kommet fra Jacques Derrida, som på sin side mener at det ikke finnes en sikker kilde en kan anlegge vår kunnskap på (Kvaale & Brinkmann, 2015).

Fenomenologien har en klar evne til å undersøke erfaringer i førstepersonsperspektiv. Fenomenologien legger godt tilrette for mange varianter av kvantitativ forskning ved at den har en streng metodologi (Kvaale & Brinkmann, 2015). Kritikere av den fenomenologiske tilnærmingen kritiserer forestillingen i fenomenologi om at erfaringer er noe som er gitt. Særlig den fenomenologien som er basert på Edmund Husserls blir kritisert for dette.

Når jeg nå til slutt skal avslutte delen om «for eller imot fenomenologi» vil jeg bare bemerke at Jacques Derridas dekonstruktive poststrukturalisme springer ut av fenomenologien, og en kan se at den i stor grad har hatt utspring i Martin Heidegger (som tidligere nevnt Edmund Husserls lærersønn). Det er derfor ikke noen enkelt svar på spørsmålet om man skal velge en fenomenologisk tilnærming eller lytte mer på tilnærmingens kritikere (Kvaale & Brinkmann, 2015).

2.6 Ethiske dilemmaer

I et slikt prosjekt, som en masteravhandling er, er det sentralt å gjøre etiske vurderinger i arbeid med dokumenter. Jeg har vurdert prosjektet til å ikke være underlagt meldeplikt eller konsesjonsplikt til Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste. Hvorfor jeg har kommet til denne beslutningen er at jeg kun har brukt dokumenter som er gjort kjent for offentligheten av personer i offentlige roller. I min masteroppgave er det heller ingen forekomster av

sensitive personopplysninger (Johannesen, Tufte og Kristoffersen, 2016). Derfor vurderer jeg at det ikke finnes krav til anonymisering eller informert samtykke.

Når en arbeider med dokumentanalyse kan dette sees på som «ufarlig feltarbeid». Jeg har ikke vært i direkte kontakt med mennesker, påvirket deres handlinger eller ytringer. Men det er viktig å ikke falle i en felle; «... *tro ikke, at blot fordi du arbejder med bøger eller statistikker, så er mennesker ikke påvirket af din tilstedeværelse, eller af det du skriver*» (Duedahl og Hviid Jacobsen, 2010, s. 74). Funnene i min dokumentanalyse har først gjennomgått en selektering av meg som forsker, og videre har jeg bearbeidet og fortolket disse. «... *the facts we find in "the field" never speaks for themselves but are impregnated by our assumptions*» (Silverman, 2001, s. 1). I samfunnsvitenskapene kan det meste sies å være basert på fortolkninger, med andre ord ingenting kan utelukkende tale for seg selv. Et etisk ansvar følger med det, dette gjelder å kunne gjøre rede for hvordan en har kommet frem til de konklusjonene en har.

I en dokumentanalyse er det sentralt at en hele veien er bevisst sin egen forutinntatthet og forforståelse. «*Ingen av oss møter verden forutsetningsløst, og vår bakgrunn – både personlig og faglig – vil være en del av prosessen med å etablere kunnskap*» (Johannessen m.fl. 2016, s. 5). Når det kommer til det materiale som har blitt brukt, samt utvalget av dette kan min forutinntatthet ha hatt betydning på hvordan dette har blitt fortolket. Eksempel på dette kan være hvilke søkeord jeg har brukt, eller overskrifter jeg kan ha sett på fordi jeg har tenkt det relevant. Det er viktig at en har oppmerksomhet på egen forforståelse, men dette er ikke det samme som at en får et ensbetydende resultat. Selv om en som forsker ikke har kontakt med personene brukt i oppgaven, kan det ha vært individer som brukes i denne oppgaven som igjen har latt seg påvirke av andre.

Selv om en skal være bevisst på egen forforståelse betyr ikke dette at en trenger å utlevere egne meninger til leser. «*Ved å avkreve forskeren hans eller hennes standpunkt forutsetter omverdenen at forskning foretas i en situasjon hvor fasit er gitt eller funnet - for forskeren. Den ambivalens som god forskning er kjennetegnet av, aksepteres ikke. Forskningens bærende begrunnelse anerkjennes ikke. Forskning som refleksjon undergraves, for kravet kommer overalt fra; Har du ikke bestemt deg for hva du mener er det beste for det*

fenomenet du undersøker, må du bestemme deg for hva du mener, for da først får forskningen verdi» (Tvedt, 2009, s. 229).

3 En historisk gjennomgang av Den norske kirkes holdning til homofile i nyere tid

Saken som har omhandlet homofili har vært en aktuell problemstilling i mange år, herunder i mange kirkesamfunn, samt Den norske kirke. Som jeg har vist tidligere i denne oppgaven har debatten preget både kirke og samfunn. Debatten har ikke vært uproblematisk og har vært preget av sterke synspunkt og meninger på begge sider av debatten.

I norsk juss kan vi referere til straffeloven § 213. Denne paragraf lød; «*Finder der utugtig Omgjængelse Sted mellem Personer af Mandkjøn, straffes de, der heri gjør sig skyldige eller som medvirker dertil, med Fængsel indtil 1 Aar*». (Berge, 2021). Allerede i 1954 ble den foreslått opphevet av regjeringen. Dette forslaget ble nedstemt i Stortinget. Den gang argumenterte Bispemøtet argumenterte for fortsatt nødvendighet for kriminalisering, og protesterte mot oppheving av § 213 (Biskopene i Den norske kirke, 2022). Når paragrafen ble opphevet i 1972, protesterte ikke biskopene.

Biskop Sigurd Osberg i Tunsberg bispedømme henvendte seg i oktober 1992 til Bispemøtet i form av brev, med ønske om å ta opp spørsmålene rundt homofil legning og homofil praksis. I mars/april 1993 vedtok Bispemøtet og utredet dette spørsmålet på nytt. En arbeidsgruppe bestående av åtte medlemmer ble nedsatt. Utredningen «Homofile i kirken» ble presentert allerede i 1995 (Den norske kirke, u.å.). I denne utredningen argumenterte et flertall på fem av de åtte medlemmene for en aksept fra kirken når det gjaldt homofilt samliv. Aksepten for homofilt samliv gjaldt også for kirkens sine ansatte. Det er verdt å merke seg at dette ikke var starten på kirkens endrede utalte holdninger når det kommer til homofili.

I denne delen av oppgaven ser jeg nærmere på Den norske kirkes historie når det kommer til mennesker med en LHBTQ+ identitet. Jeg har tidligere i denne oppgaven vist at denne historien strekker seg langt tilbake i tid, men i jeg vil i denne delen av oppgaven konsentrere meg om moderne tid. Moderne tid definerer jeg i denne oppgaven fra 1995, med start i utredningen «Homofile i kirken». For å kunne komme frem til et bilde av denne historien har noen dokumenter vært viktige i dette arbeid. Under følger en presentasjon av disse.

3.1 Presentasjon av dokumenter

I denne delen av oppgaven presenterer jeg fem vesentlige dokumenter i historien til Den norske kirkes forhold til homofile i moderne tid: boken «homofile i kirken», uttalelsen «skriftforståelse og skriftbruk med særlig henblikk på homofilisaken», rapporten «Sluttrapport arbeidsgruppe for LHBT», rapporten «Å være en sak. LHBT+: holdninger og arbeidsmiljø i kirken» og til slutt artikkelen «Kirken har påført homofile og lesbiske stor skade og smerte». Disse har en god spredning i tidspunktene de ble publisert, fra «Homofile i kirken» som ble publisert i 1995 til den nyeste som er artikkelen «Kirken har påført homofile og lesbiske stor skade og smerte» som ble publisert i 2022.

3.1.1 Homofile I kirken, 1995

Bakgrunnen for utredningen «Homofile i kirken» var et vedtak fra Bispemøtes vårmøte i mars/april i 1993. For å se nærmere på spørsmålene som handlet om homofili ble det nedsatt en arbeidsgruppe (Sak 5/39). Dette var på bakgrunn av at biskopen i Tunsberg, Sigurd Osberg, 27. oktober 1992 i form av brev henvendt seg til Bispemøte med et ønske om å se nærmere på spørsmålene som berørte homofil legning og homofil praksis (Bispemøtets arbeidsgruppe om homofili, 1995). Denne saken ble drøftet av Bispemøtes arbeidsutvalg under sak AU 18/92 med bakgrunn av et problemnotat som også inneholdt en oversikt over aktuell dokumentasjon. Våren 1993 ble biskopen i Borg forespurt om å saksutrede dette for Bispemøtet. Bakgrunnsmateriale for dette ble å innhente flere utredninger og uttalelser omkring tematikken fra debatten som hadde vært i Norge, og også i andre kirkesamfunn.

En avklarende presentasjon av kirkens offisielle standpunkt i spørsmålet om homofili ble i Bispemøtes inngående samtale sterkt framhold, sett i lys av datidens situasjon. Selv om det på den tiden fantes et bredt utvalg av materiale, og at de tilgjengelige dataene viste hovedlinjene i denne debatten, ønsket Bispemøtet å gi tid for å kunne jobbe med materialet før den endelige behandlingen av saken (Bispemøtets arbeidsgruppe om homofili, 1995). Det allerede eksisterende materiale overtok Bispemøtes arbeidsgruppe om homofili, og innhentet i tillegg inn ytterligere data.

I utgangspunktet var planen at utredningen skulle være ferdigstilt til Bispemøtes vårmøte i 1994, og da Bispemøtes arbeidsgruppe om homofili ble nedsatt, ble 20. august 1994 satt som leveringsdato. Denne fristen ble forlenget til 1. februar 1995, så behandlingen av uttalelsen kunne skje på vårmøte et år senere.

Bispemøtes arbeidsgruppe besto av 8 medlemmer. Disse var Arne Austad (overlege ved Modum Bad), Mette Bagge (amanuensis ved misjonshøgskolen), Kjetil Hafstad (professor ved det teologiske fakultet), Gunnar Heiene (1. amanuensis ved menighetsfakultetet), Hans Kvalbein (professor med menighetsfakultetet), Halvor Moxnes (professor ved det teologiske fakultet), Karol Svanøe (nestleder i kirkens SOS) og Johannes Øverbø (Stabsprest i FO/Feltprestkorpsset). Prost Ole Hagesæter var en del av arbeidsgruppen frem til han ble utnevnt som biskop i juni 1994. Han ble ikke erstattet.

Når arbeidsgruppen skulle konkludere denne utredningen var de delt i to. Majoriteten bestående av Austad, Hafstad, Moxnes, Svanøe og Øverbø konkluderte med *«Det er juridisk legalt å leve sammen i homofile partnerskap. Kirkens høringsorganer har allerede i 1971 akseptert en legalisering av homofilt samliv da straffebestemmelse ovenvenfor homofile ble avvirket.»* (Bispemøtes arbeidsgruppe om homofili, 1995, s. 209). Disse fem medlemmene argumenterte for at kirken burde akseptere homofile samliv. Dette gjaldt ikke bare i samfunnet, men også når det kom til ansatte i kirken.

Mindretallet bestående av Bagge, Heine og Kvalbein skrev at de så viktigheten av dette arbeidet, og så negativt på den diskriminering homofile opplevde i samfunnet. De konkluderte slik: *«Vi har registrert en sterk utvikling i synet på homofilt samliv både i vår egen kirke og innenfor andre kirker de senere år. Til tross for de argumentene som er lagt fram av dem som har tatt til orde for at kirken nå må være villig til å akseptere homofilt samliv, har vi ikke funnet grunnlag for å anbefale at kirken endrer sin grunnleggende holdning til homofilt samliv, slik den er uttrykt i Bispemøtes uttalelse fra 1977.»* (Bispemøtes arbeidsgruppe om homofili, 1995, s. 220).

3.1.2 Skriftforståelse og skriftbruk med særlig henblikk på homofilisaken, 2006

20. august 2002 henvendte Biskopen i Møre, Odd Bondevik seg i brevform til Den norske kirkes lærenemnd, og ønsket en nærmere avklaring på homofilisaken. Bondevik pekte på at saken som dreide seg om homofili trengte en læremessig behandling, og refererte til at de to standpunktene i denne saken brukte Skriftens autoritet til å begrunne sine argumenter. Han henviste til forskriftene for nemda § 7 annet ledd, som lyder; at læresak bare kan reises i «saker som gjelder særlig tungtveiende spørsmål der det aktuelle læretema er av alvorlig og vidtrekkende karakter».

2. oktober 2002 drøftet Lærenemnda uttalelsen fra Biskopen i Møre. Nemda vurderte at i saken som dreide deg om homofili var skriftforståelsen og skriftbruken på et nivå som gjorde at kriteriene for videre behandling var oppfylt. Nemda ønsket i tillegg å se på dette spørsmålet i et større perspektiv, og fattet følgende vedtak: «*Etter anmodning fra biskop Odd Bondevik i Møre bispedømme i brev 20.08.02 vedtar Den norske kirkes lærenemnd å realitetsbehandle spørsmålet om skriftforståelse og skriftbruk med særlig henblikk på homofilisaken*». (Den norske kirkes lærenemnd, 2006, s.4). Med denne presiseringen valgte nemda å rette oppmerksomheten rundt skriftforståelse og skriftbruk med særlig henblikk på homofilisaken. Nemda forstår skriftforståelsen som en helhetlig bruk av Skriften (Den norske kirkes lærenemnda, 2006).

Omkring denne uttalelsen har det vært store uenigheter, dette også innad i lærenemnda. Torleiv Austad, nemdas leder skrev dette i forordet til uttalelsen; «*Uenigheten i kirken når det gjelder skriftforståelse og skriftbruk i forhold til homofilispørsmålet og i enkelte andre samlivsetiske spørsmål, roper på dialog både innad i kirken og mellom kirke og samfunn. Denne uttalelsen fra Lærenemnda kan leses som et bidrag til en slik dialog. Dialogen er tjent med at meningsforskjeller kommer tydelig fram, men den krever også at partene respekterer hverandre som medkristne i Den norske kirke.*» (Den norske kirkes lærenemnd, 2006, s.2).

3.1.3 Sluttrapport arbeidsgruppe for LHBT, 2018

Bakgrunnen for denne rapporten var at den 28. juli 2015 sendte en gruppe prester og prestevikarer med LHBT-identitet et brev til 8 biskoper i tillegg til preses i Bispemøtet (Bispemøtes arbeidsgruppe om LHBT, 2018). Alle disse åtte biskopene hadde prester i sitt tilsynsområde som var åpne om sin homofile legning. Utfordringer og problematiske sider

med å være ansatt som prest i Den norske kirke og ha en LHBT identitet blir i dette brevet redegjort for. I dette brevet henvises det også til om Lov om forbud mot diskriminering fra 2014. Det rettes bekymring i forbindelse med kirkevalget i september 2015, og stiller samtidig krav til både biskopene og bispedømmene som arbeidsgiver.

For å sikre ansatte med LHBT-identitet en trygg og god arbeidsplass sendte Presteforeningen og fagforbundet teOLOgene et brev til Bispemøtet og Kirkerådet 4. august 2015, og bad om at det måtte opprettes en arbeidsgruppe som kunne se nærmere på spørsmålet (Bispemøtes arbeidsgruppe om LHBT, 2018). 2. september 2015 sendte gruppen prester og prestevikarer i det første brevet et nytt brev hvor de konkretiserte tematikken fra det første brevet. Det andre brevets ønsker og spørsmål kan oppsummeres i disse åtte punktene:

«- Gruppen ønsker at det skal nedsettes et utvalg som kan øke kompetansen på LHBT-spørsmål blant ansatte i Den norske kirke.

- Gruppen ønsker at det skal legges til rette for en landsdekkende samling for ansatte med LHBT-identitet fra begge arbeidsgiverlinjer.

- På en slik samling bør representanter fra Kirkerådet, Bispemøtet, Kirkemøtet og andre komme for å lytte og diskutere.

- Biskopene bes avklare om de vil pålegge homofile ansatte å leve i sølibat, og om hvorvidt dette sett i lys av dagens situasjon kan vektlegges ved ansettelse.

- Biskopene bes avklare om homofile som lever i partner- eller ekteskap etter deres syn fullt ut kan delta i det lokale menighetsarbeidet.

- Biskopene bes avklare om Den norske kirke lærer at skillet mellom homofil legning og homoseksuell praksis fortsatt skal være gjeldende.

- Biskopene bes presisere under hvilke premisser menighetene bes diskutere LHBT-personers plass i fellesskapet, jf. "Strategiplan for likestilling mellom kjønn i Dnk 2015-2023"

- Gruppen ønsker å rette fokus på hvordan LHBT-spørsmål kommuniseres i barne- og ungdomsarbeid i kirken» (Bispemøtes arbeidsgruppe om LHBT, 2018, s. 2-3)

På bakgrunn av dette opprettet Bispemøte en arbeidsgruppe som skulle jobbe videre med problemstillingene og besvare spørsmålene som ble stilt i brevene. Både brevskriverne, Kirkerådet og KA ble bedt om å oppnevne en representant til denne arbeidsgruppen.

Under arbeidet ble en del av premissene endret, da det kom en ny diskriminerings lov 1. januar 2018. Den norske kirke som arbeidsgiver vises å stadig være i forandring med tanke på blant annet Kulturdepartementets arbeid om ny rammelov (Bispemøtes arbeidsgruppe om LHBT, 2018). Alt dette tatt i betraktning påpeker rapporten viktigheten av at Den norske kirke skal framstå som en trygg og god arbeidsgiver for mennesker med LHBT-identitet. Noen av tiltakene arbeidsgruppa anbefalte var; å gjennomføre en arbeidslivsundersøkelse, oppfordre Kirkerådet til å etablere et permanent utvalg for LHBT-tematikk, utvikle kompetansehevende kurs om LHBT, oppfordre Kirkerådet til å utarbeide en ny strategiplan for likestilling mellom kjønnene og også svare på brevene som ble sendt inn.

Avslutningsvis skriver forfatterne *«Arbeidsgruppen ønsker til slutt å takke Bispemøtet for å ha nedsatt en gruppe som skulle arbeide med å utvikle tiltak som kan heve kompetansen på LHBT-spørsmål i kirken. Det viser en ny bevissthet om at LHBT ikke bare er en sak for kirken, men en del av den.»* (Bispemøtes arbeidsgruppe om LHBT, 2018, s. 18).

3.1.4 Å Være en sak. LHBT+: holdninger og arbeidsmiljø i kirken, 2020

Kirkerådet tok initiativ til en arbeidslivsundersøkelser for ansatte i Den norske kirke med LHBT-identitet for å se på arbeidsmiljøet til disse. Dette skjedde med bakgrunn i bekymringer i Den norske kirke om arbeidsmiljøet til mennesker med en LHBT-identitet. Mennesker med en LHBT-identitet har de seneste 30 årene opplevd en stor endring når det kommer til holdninger knyttet til LHBT (Elgvin, Grønningsæter og Larsen, 2020). Fafo og KIFO samarbeidet om å gjennomføre dette prosjektet. *«Målet med undersøkelsen har vært å fange opp hvordan og i hvilken grad ansatte med LHBT+-identitet i Dnk utsettes for spesielle belastninger og utfordringer i utøvelsen av sitt yrke.»* (Elgvin, Grønningsæter og Larsen, 2020, s. 7). I arbeidet mot dette måle ble det avholdt en nettbasert spørreundersøkelse for ansatte i kirken, samt kvalitative intervjuer med 17 personer med LHBT+ identitet som var ansatt i Den norske kirke.

Det var 1801 respondenter på spørreskjemaet, som ble sendt til 5297 personer. Det vil si en svarprosent på 34. Av de som svarte var det 120 som svarte at de hadde en LHBT-identitet. (Elgvin, mfl., 2020). Respondentene var fordelt mellom bispedømmene, arbeidsgiverlinjen i kirker samt ulike stillinger og profesjoner, både vigslede og ikke vigslede.

Om respondenter hadde en LHBT-identitet eller ikke avgjorde hvilke spørsmål de fikk. De som svarte at de hadde en LHBT-identitet ble spurt omkring dette, om hvordan det var å jobbe i Den norske kirke. De ble spurt om de opplevde støtte fra ledelsen, andre ansatte og resten av menigheten og om de hadde vært utsatt for negative erfaringer grunnet sin legning (Elgvin, mfl., 2020). Respondentene som svarte at de ikke hadde en LHBT-identitet ble spurt om sine holdninger til mennesker med LHBT-identitet, og hvordan dette påvirket hvordan de jobbet med mennesker med en LHBT-identitet.

Målet med den kvalitative delen av undersøkelsen var å kunne få en bredere forståelse for når mennesker med en LHBT-identitet opplevde diskriminering, og helt konkret hvordan dette artet seg. Også her var det en bred representasjon over arbeidsgiverlinjen og ulike profesjoner. Spørsmålene i intervjuguiden hadde følgende hovedtemaer: *«holdninger på arbeidsplassen, opplevd psykososialt miljø, åpenhet om egen identitet, erfaringer med holdninger i menigheten og lokalsamfunnet, egne erfaringer med diskriminering/trakassering, samt opplevelse av trygghet, respekt og ivaretagelse fra arbeidsgiver»* (Elgvin, mfl., 2020, s. 7).

Funnene fra de to undersøkelsene, spørreundersøkelsen og de kvalitative intervjuene var i stor overenstemmelse. Ifølge undersøkelsen var det totale bilde i hovedsak positivt, både når det gjaldt arbeidsmiljø og diskriminering. Problematisk er det at undersøkelsen fant forskjeller på mennesker med en LHBT-identitet og de som ikke hadde det, noe som kan peke på en manglet innsikt (Elgvin, mfl., 2020). Også blant de som ikke hadde en LHBT-identitet var det opplevelser av diskriminering, en liten, men betydelig minoritet.

Selv om det historisk sett har vært et mer konservativt syn på homofili, som for eksempel at i 2015 var det et flertall i kirkens styringsorganer med et mer tradisjonelt syn på LHBT, viste undersøkelsen at over 70 prosent av respondentene ikke fant noe galt med to voksne mennesker som hadde et seksuelt forhold, uavhengig av kjønn. Også når det kommer til

kollegaer, og ledelse er det et flertall av respondentene, selv om det her er noe mer nyansert, som ikke ser på dette som noe problematisk. Aksepten er størst når det kommer til lesbiske og homofile, lavere når det kommer til bifile, og lavest er aksepten til transpersoner (Elgvin, mfl., 2020).

3.1.5 Kirken har påført homofile og lesbiske stor skade og smerte, 2022

Den 20. februar 2022 hadde et samlet Bispemøte i Den norske kirke, fra sitt møte 18. februar 2022, en artikkel i Aftenposten med tittelen «Kirken har påført homofile og lesbiske stor skade og smerte». Denne artikkelen ble også delt på Den norske kirkes hjemmesider 21. februar 2022.

Denne artikkelen ble publisert i sammenheng med markeringen av opphevingen av straffelovens § 213, som blant annet kriminaliserte sex mellom menn. Et samlet Bispemøte erkjenner at Den norske kirkes uttalte holdning når det kom til mennesker med LHBT-identitet opp gjennom historien har «*påført mange mennesker stor skade og smerte*» (Biskopene i Den norske kirke, 2022). I forbindelse med opphevingen av § 213 i straffeloven så biskopene med anerkjennelse og glede at Den norske kirke har mange homofile og lesbiske blant sine medlemmer og ansatte. Biskopene ønsker å bekrefte deres bidrag til felleskapet. «*Vi står sammen med hele kirkens lederskap i det målrettede arbeidet for likeverd, inkludering og mangfold*» (Biskopene i Den norske kirke, 2022).

Videre i artikkelen følger en historisk gjennomgang av Den norske kirkes forhold til LHBT-debatten. I 1954 ble det foreslått av regjeringen å oppheve § 213. Den gangen var protesterte Bispemøtet, og argumenterte for fortsatt nødvendighet for kriminalisering. Forslaget ble nedstemt i Stortinget. Den 21. april 1972 ble paragrafen opphevet, og da uten protest fra biskopene (Biskopene i Den norske kirke, 2022). Heller ble det bestemt å opprette et utvalg, for å se på holdningen til Den norske kirke når det gjaldt homofili. Rapporten var klar i 1977, og pekte på kritikkverdige forhold, og med en argumentasjon om å endre sin tradisjonelle holdning til homofili, «*Det er som syndere kirken møter de homofile*» (Biskopene i Den norske kirke, 2022) ble skrevet i rapporten med tittelen «Kirken bør revidere sin tradisjonelle holdning til homofili».

I 1977 erkjente Bispemøte at: «*Kirkens holdning har til tider vært preget av fordømmelse både av den homofile drift og den homofile person*» (Biskopene i Den norske kirke, 2022). Samtidig skrev biskopene at; «*Det må med styrke slås fast at den homofile har samme menneskeverd som ethvert annet menneske. Den som tenker og mener noe annet ennsi behandler den homofile som mindreverdig, krever et menneske-verd gitt av Gud*» (Biskopene i Den norske kirke, 2022). Selv om dette vedtaket kom erkjenner biskopene i sin beklagelse fra 2022 at diskrimineringen av homofile og lesbiske fortsatte i Den norske kirke.

Videre i denne artikkelen skriver biskopene at selv om Bispemøtet i 1995 hadde en uttalelse som understreket at homofile hadde menneskeverd, falt likevel konklusjonen i tråd med vedtaket fra 1977. Her sto det; «*det ikke er noe i Bibelen som gir grunnlag for en positiv anerkjennelse av homofile forhold på linje med ekteskapet mellom mann og kvinne*» (Biskopene i Den norske kirke, 2022). Etter dette vedtaket opplevde homofile og lesbiske at Den norske kirken fortsatt fordømte dem. Dette gjaldt både deres liv og deres kjærlighet. Biskopene skriver at homofile og lesbiske opplevde det som svært belastende å bli redusert til en «teologisk-sak».

Biskopene skriver i artikkelen at de ønsker å understøtte homofile og lesbiskes menneskeverd «*Bispemøtet vil på nytt understreke alle menneskers menneskeverd, uavhengig av seksuell identitet*» (Biskopene i Den norske kirke, 2022). Biskopene erkjenner at Den norske kirke i liten grad har tatt innover seg livssituasjonen til mennesker med LHBTQ+ identitet. Biskopene skriver også at Den norske kirke ikke har klart og understreket menneskeverdet til alle mennesker på en troverdig måte.

Biskopene understreker i denne artikkelen at alle par er velkomne til å gifte seg i Den norske kirke. I 2016 åpnet Kirkemøte for to syn når det gjaldt likekjønnet vigsel i Den norske kirke. Dette skriver biskopene betyr at likekjønnete par er velkomne til å gifte seg i hvilken kirke de ønsker i Den norske kirke.

Biskopene avslutter artikkelen med å skrive at de ser at aksept og likestilling rund homofile, etter opphevelsen av § 213, har vokst frem i Den norske kirke sammen med resten av det norske samfunnet. De ser dette som et positivt skifte. Samtidig ser de bekymringsfullt på at dette ikke er samme situasjon rundt i resten av verdens land. Dette er fordi det fortsatt er

flere land som kriminaliserer mennesker med en LHBTQ+ identitet. Mennesker med en LHBTQ+ identitet risikerer i enda flere land forfølgelse og livet for å velge en partner av samme kjønn. Biskopene finner dette helt uakseptabelt «*Som biskoper vil vi bruke de mulighetene vi har til å påpeke det uhørte i dette og bidra til å redde menneskers liv*» (Biskopene i Den norske kirke, 2022).

Denne beklagelsen ble signert av et samlet bispedømme som per februar 2022 besto av: Olav Fykse Tveit (preses), Solveig Fiske (Hamar bispedømme), Ingeborg Midttømme (Møre bispedømme), Halvor Nordhaug (Bjergvin bispedømme), Stein Reinertsen (Agder og Telemark bispedømme), Olav Øygard (Nord-Hålogaland bispedømme), Ann-Helen Fjeldstad Jusnes (Sør-Hålogaland bispedømme), Herborg Finnset (Nidaros bispedømme), Kari Veiteberg (Oslo bispedømme), Anne Lise Ådnøy (Stavanger bispedømme), Jan Otto Myrseth (Tunsberg bispedømme) og Kari Mangrud Alvsvåg (fungerende biskop, Borg bispedømme).

3.2 Den norske kirkes holdning til homofile fra 1995 til 2022

Tidligere i denne oppgaven har jeg vist at tematikken rundt homofili har preget debatten i Den norske kirke i flere år, samt i samfunnet ellers. I denne delen av oppgaven vil jeg konsentrere meg om Den norske kirke i nyere tid, med bakgrunn i dokumentene presentert ovenfor. Jeg fyller på med noen viktige begivenheter som gjaldt denne debatten.

I april samme år som utredningen «Homofile i kirken» ble presentert, 1995, tok Bispemøtet stilling til homofiliutvalgets utredning. Bispemøtet delte deg i to med et flertall på åtte, og et mindretall på tre. Mindretallet argumenterte for å åpne opp for å tilsette mennesker, også til vigslende stillinger, som levde i homofile samboerskap. Likevel samlet Bispemøtet seg om en felles uttalelse om å ikke la denne saken splitte kirken, som blant annet sa: «*Bispemøtes behandling innebærer ikke at det legges opp til en endret praksis i biskopenes embetsutøvelse*» (BM 2/95², s. 3). Selv om dette vedtaket samsvarte med vedtaket fra 1977, understreket likevel dette vedtaket homofiles menneskeverd: «*Alle mennesker er skapt i Guds bilde, og har krav på respekt som medmennesker med fullt menneskeverd ... Sammen*

² Lenke til protokoll: <https://kirken.no/globalassets/kirken.no/migrering/sak-bm-2-95.doc>

skal heterofile og homofile leve etter det store bud: Du skal elske Herren din Gud over alle ting – og din neste som deg selv» (BM 2/95, s. 9).

Under Sak KM 15/95³ ble det stemt over tre ulike vedtak på Kirkemøtet i november 1995. I denne oppgaven blir det ikke viet mye oppmerksomhet. Det er verdt å merke seg at både forslaget om å utsette for mer tid til debatt, og forslaget om utsettelse for mer utredninger, forfalt. En klar avisning ble av flertallet av Kirkemøtet med 58 stemmer vedtatt når det gjaldt tilsetning av mennesker som levde i et homofilt samliv, samt en avisning av ny liturgi om en kirkelig forbønns handling for personer som lever i homofilt samliv. I samme vedtak understrekes det forutsetningene fra Kirkemøtet om at kirkelige tilsetningsorganer og biskopene i sin embetsutøvelse følger opp dette i sin praksis, og at dette samsvarer med vedtaket. Selv dette vedtaket la Kirkemøtet opp til at saken kunne bli tatt opp igjen saken i 1997. *«Kirkemøtet ber Kirkerådet om å igangsette arbeidet med å utrede de arbeidsrettslige sider som saken reiser. Kirkerådet bes også – i kontakt med Bispemøtet – om å avklare nærmere hvilke stillinger, oppgaver og verv som kan tenkes omfatte av Bispemøtes uttalelser» (KM, 15/95⁴, s. 1).*

Kirkerådet vedtok på sitt møte i september 1997 en klar anbefaling til Kirkemøtet om en presisering når det gjaldt vigslet tjeneste som prest, diakon og kateket ikke kunne besettes av mennesker som levde i homofilt samliv (KM, 8/97⁵). Dette var under sak KM 08/97 kalt; «Arbeidsrettslige konsekvenser av Kirkemøtets vedtak om homofilt samliv og kirkelig tjeneste».

I oktober samme år hadde Bispemøtet to saker til behandling knyttet til homofilisaken. Dette var sak BM 14/97, som het sjelesorg og homofili og sak BM 15/97 med navnet, kirkens enhet

³ Lenke til utdrag fra protokoll:

https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fkirken.no%2Fglobalassets%2Fkirken.no%2Fmigring%2Fkm_03_3_2_06.doc&wdOrigin=BROWSELINK

⁴ Lenke til protokoll:

https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fkirken.no%2Fglobalassets%2Fkirken.no%2Fmigring%2Fkr_46_06_vedlegg.doc&wdOrigin=BROWSELINK

⁵ Lenke til protokoll: <https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkemotet/sakspapir%20tidligere%20km/protokoll%20km1997.pdf>

og troens fundament. Med bakgrunn fra utredningene «kirkens enhet og troens fundament» og «homofili og sjelesorg⁶» uttrykte et samlet Bispemøte:

«Som kjent er Bispemøtet delt i synet på om det bør være adgang for homofilt samlevende å inneha stillinger i kirken.... Bispemøtet mener at det for å bevare enheten i kirken er påkrevet at biskopene ikke etablerer særordninger i et så ømtålig spørsmål, men at de i sin embetsutøvelse opptre på samme måte, i lojalitet mot Kirkemøtets vedtak. Det betyr ikke at den enkelte biskop har avskåret seg fra muligheten til å arbeide for endring av praksis» (BM 14/97 og 15/97, s. 2⁷). I tillegg skrives det i vedtaket at: «Bispemøtet er klar over at det finnes begrunnelser og standpunkter i denne sak som kan være i strid med Kirkens læregrunnlag, men synet på homofilt samliv er ikke i seg selv av en slik natur at det behøver å true enheten i kirke» (BM 14/97 og 15/97, s. 1).

Den norske kirkes Lærenemnd ble opprettet 19.februar 1988, ved kongelig resolusjon. Lærenemnda oppdrag var å være et selvstendig sakkyndig organ som etter anmodning skulle gi uttalelse i saker som gjelder den evangelisk-lutherske lære (Den norske kirke, 2016). Lærenemnda trådte i funksjon for første gang i 1998 etter at biskopen i Tunsberg, Sigurd Osberg og biskopen i Hamar, Rosemarie Köhn, henvendte seg med to saker fra sine bispedømmer.

Fra Tunsberg gjaldt det vurderingen av prost Asle Dingstad, som frasa seg tilsyn av biskop Osberg, med andre ord anerkjente ikke Dingstad Osberg som biskop. Oseberg hadde reist tvil i kirkens standpunkt om å ikke anerkjenne homofilt samliv som en legitim samlivsform, mens Dingstad kan sies å tilhøre et mer konservativt syn på denne saken. I 2000 gav Lærenemnda sin uttalelse når det gjaldt denne saken (Den norske kirkes Lærenemnd, 2000). Resultatet ble at Lærenemnda ikke gav Dingstad medhold i tilsynsnekt av Osberg. Dingstad sa deretter fra seg vervet som prost i Den norske kirke.

Saken fra Hamar og biskop Rosemarie Köhn gjaldt grunnlaget for prestedtjenesten til kapellan Siri Sunde, etter at hun inngikk i et partnerskap. Lærenemnda besluttet den 8. oktober 1998 å ta opp denne saken, men uttalte dette; «Den sak Hamar biskop har anmodet Lærenemnda

⁶ Disse utredningene blir i denne oppgaven ikke videre presentert.

⁷ Lenke til utdrag fra protokollen: https://kirken.no/globalassets/kirken.no/migrering/homo_vedtak_bm1997.pdf

å vurdere, dreier seg i hovedsak om de forvaltningsmessige konsekvenser av Kirkemøtets vedtak om at personer som lever i homofilt samliv, ikke kan inneha kirkelig tjeneste som vigslet prest, diakon og kateket. Lærenemnda ser at de spørsmål som er reist, er av stor betydning for kirken, men finner likevel at det ligger utenfor dens mandat å vurdere konsekvensene av Kirkemøtets vedtak. Lærenemnda finner derfor å måtte avvise en realitetsbehandling av saken.» (Den norske kirkes Lærenemnda, 1999, s. 1⁸).

Biskop Rosemarie Köhn lot Siri Sunde gå tilbake til stillingen sin som kapellan i Nordre Land og redegjorde for sin begrunnelse 1. februar 1999. Denne uttalelsen hadde overskriften «Sannheten tro i kjærlighet», og her skrev biskop Köhn blant annet; «*Siri Sunde ble innsatt som kapellan i Nordre Land 3. november 1996. 26. juni 1997 inngikk hun et partnerskap. Siden det var og er omstridt i Den norske kirke om prester kan inngå partnerskap, søkte hun etter råd fra meg umiddelbart permisjon for å avvende Kirkemøtes behandling, og senere sakens behandling i Kirkens lærenemd... Mitt dilemma er i korthet dette: Jeg har gitt min tilslutning til vedtakene i saken i Bispemøtet og Kirkemøtet når det gjelder kirkelig tjeneste for homofile i partnerskap. Dette har jeg gjort av frykt for splittelse i kirken, for å gi mitt bidrag til å bevare kirkens enhet. Samtidig har jeg gjort dette i strid med min innerste overbevisning som troende og sannhetssøkende, en overbevisning som jeg har brukt 25 år på å komme frem til. Og jeg har mer og mer strevd med spørsmålet: Hva betyr det «å være tro mot sannheten i kjærlighet?» Finnes det saker der sannheten ikke kan forvaltes ved flertallsvedtak? Finnes det saker der noen må bryte med etablert praksis og tradisjon for å ivareta det man i sitt hjerte tror er sannheten ut fra Skrift og Bekjennelse? For meg er dette en slik sak.» (Köhn, 1999, s. 1).*

Et nyvalgt Kirkeråd 3. februar 1999 vedtok en uttalelse som blant annet sa «*Kirkerådet understreker vedtaket i Kirkemøtet 1997 som på teologisk grunnlag sier at "personer som lever i homofilt samliv, ikke kan inneha kirkelig tjeneste som vigslet prest, diakon eller kateket". Dette vedtaket er forpliktende for Kirkerådet. Kirkerådet ber Bispemøtet på sitt møte i mars om å foreta en avklaring av vedtak i Bispemøtet 1997 og Bispemøtets*

⁸ Vedtak fra Lærenemnd for Den norske kirke samlet til møte i Oslo 8. oktober 1998

enstemmige forpliktelse på Kirkemøtets vedtak samme år.» (KR, 15/99⁹). Denne uttalelsen ble valgt med 12 mot tre stemmer.

Bispemøtet tok oppfordringen og drøftet henvendelsen på sitt marsmøte, men ønsket mer tid til utformingen av svarbrevet. Dette ble utsatt til mai 1999. På dette møtet valgte fire av biskopene; Ola Steinholt i Nord-Hålogaland, Sigurd Osberg i Tunsberg, Rosemarie Köhn i Hamar og Gunnar Stålsett i Oslo å fremheve selvstendigheten til den enkelte biskop i sin embetsutøvelse av offisielle vedtak i kirken: *«Kirkerettslig forstår vi det slik at verken Bispemøtet eller Kirkemøtet kan binde den enkelte biskop i hennes eller hans forvaltning av sitt embete. Biskopen er først og fremst forpliktet på Skriften og vår kirkes bekjennelse, dertil også på kirkens ordninger, og foretar selvstendige vurderinger på dette grunnlag. Til en helhetlig vurdering hører det også å ta hensyn til vedtak i synodale organer som Kirkemøtet. Normalt vil dette være uproblematisk. Men både Bispemøtet og Kirkemøtet kan ta feil, og en biskop som kanskje også selv har stemt for vedtak i disse organer, kan senere komme til at vedtaket ikke var riktig. Det samme kan gjelde biskoper som er utnevnt etter at vedtaket ble fattet. Det normale vil da være å ta saken opp med vedkommende rådsorgan, men i noen tilfeller kan den enkelte biskop bli nødt til å treffe en avgjørelse som går mot et kirkemøtevedtak uten å kunne gå denne vegen. Biskopen må da som ellers handle i overensstemmelse med sin forpliktelse på Kirkens læregrunnlag.» (BM 12/99¹⁰, s. 3).*

Videre under overskriften «hensyn til de homofile» skriver også biskopene dette: *«Når det er viktig for oss å arbeide for at homofilt samliv skal bli akseptert også i kirken, er det av hensyn til de homofile og deres menneskeverd. Vi vet at mange homofile føler seg dypt krenket av den påstand at deres seksuelle legning er av en slik art at den ikke under noen omstendigheter kan leves ut. Bibelen sier at hvert menneske er skapt i Guds bilde. Ikke noe menneske er mindreverdige i Guds øyne. Ut fra vår forpliktelse på Skriftens vitnesbyrd om Kristus som aldri diskriminerte noe menneske, ønsker vi å ta de homofile på alvor og bekrefte deres menneskeverd. Spørsmålet om homofilt samliv behandles ikke tematisk noe sted i*

⁹ Lenke til utdrag av protokoll:

<https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fkirken.no%2Fglobalassets%2Fkirken.no%2Fmigring%2Fsak-kr-15-99.doc&wdOrigin=BROWSELINK>

¹⁰ Lenke til utdrag av protokoll:

<https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fkirken.no%2Fglobalassets%2Fkirken.no%2Fmigring%2Fsak-bm-12-99.doc&wdOrigin=BROWSELINK>

Skriften. De bibelsteder som taler om samkjønnslig omgang, kan etter vårt syn ikke brukes mot mennesker med en homofil identitet og homofile som lever i et ordnet samliv. Vårt syn bygger på en helhetsforståelse av Skriftens budskap.» (BM 12/99, s. 4).

På sitt maimøte i 1999 vedtok Kirkerådet at det skulle utarbeides en sak til Kirkemøtet samme år som skulle omhandle Kirkemøtes myndighet på bakgrunn av homofilisaken. De 10 andre biskopene, altså ikke Steinholt, Osberg, Köhn og Stålsett, utrykte sterk misnøye over uttalelsen fra de fire andre biskopene. Og kalte det «uakseptabelt» at disse ikke ville forplikte seg til Kirkemøtes vedtak når det kom til ordninger og retningslinjer. De skrev det slik: *«En slik fraskrivelse vil være ødeleggende for kirkens enhet»* (KR 23/99 s. 1¹¹).

«Skriftforståelse og skriftbruk med særlig henblikk på homofilisaken» var en uttalelse fra Den norske kirkes Lærenemnd som kom ut januar 2006. I denne uttalelsen ble det gjort flere vurderinger med tanke på kirkens skrift og lære. I november 2006 ble denne uttalelsen lagt frem for Kirkemøtet som en orienteringssak av Kirkerådet. I Lærenemnda var det uenighet om *«hvordan Skriften skal forstås når det gjelder kirkens lære og forkynnelse om homofil samliv»* (Den norske kirkes Lærenemnd, 2006, s.109). Det var også uenighet om konsekvensene av denne uenigheten. I denne uttalelsen beskriver Lærenemnda utfordringene med å behandle disse uenighetene.

I september 2007 vedtok Kirkerådet en anbefaling til Kirkemøtet 2007 om at Kirkemøtevedtakene fra 1995 og 1997 ikke skulle videreføres. 10 av Kirkerådets 15 medlemmer stemte for dette (KR, 40/07¹²). I september/oktober drøftet Bispemøtet på sitt møte, Kirkerådets vedtak. Et lite mindretall av biskopene på seks av 11, fattet samme beslutning som Kirkerådet, og ikke videreføre vedtakene fra 95 og 97. Mindretallet på fem anbefalte å ikke endre på vedtakene i homofilisaken (BM, 30/07¹³).

¹¹ Lenke til utdrag av protokoll:

<https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fkirken.no%2Fglobalassets%2Fkirken.no%2Fmigring%2Fsak-kr-23-99.doc&wdOrigin=BROWSELINK>

¹² Lenke til protokoll:

https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fkirken.no%2Fglobalassets%2Fkirken.no%2Fmigring%2Fprotokoll_kr_sept07.doc&wdOrigin=BROWSELINK

¹³ Lenke til protokoll: https://kirken.no/globalassets/kirken.no/migring/bm_prot_09.pdf

I november 2007 fattet Kirkemøtet et vedtak om å åpne for at homofilspørsmålet kunne ha to syn. Dette fikk konsekvenser til for praksisen til stillinger i Den norske kirke som krever vigsling (KM, 7/07). *«Kyrkjemøtet har merka seg at ei samla Lærenemnd understrekar det reformatoriske prinsippet om Skrifta som øvste norm for det kyrkja lærer, òg i etiske spørsmål knytte KM 7/07 52 til homofilt samliv. Samtidig konstaterer Kyrkjemøtet at Lærenemnda, ut frå ei samla forståing av dei bibelske skriftene, er delt i vurderinga av homofilt samliv i partnarskap. Det er ikkje lenger like stor semje om premissane for vedtaka som gjeld homofile i partnarskap i vigsla teneste som det var i 1995 og 1997. Kyrkjemøtet finn det derfor vanskeleg å vidareføre som felles rådgiving det som var sagt i kyrkjemøtevedtaka frå 1995 og 1997. 2. Samtidig slår Kyrkjemøtet fast at det òg for framtida er kyrkjeleg grunngeving for ikkje å ordinere, vigsle, tilsetje eller gi tenestebrev til homofilt samlevande i partnarskap dersom biskop eller tilsetjingsorgan vurderer at det ikkje er i tråd med det som er kyrkja si lære og kyrkja sitt formål, og/eller av omsyn til aktuell(e) kyrkjelyd(ar).»* (KM 7/07 s. 51-52¹⁴). Dette vedtaket fikk 50 av 84 stemmer. Videre sendte Kirkemøte en oppfordring til hver enkelt biskop. *«Kyrkjemøtet ber kvar einskild biskop om å ha ein føreseieleg praksis når det gjeld å ordinere/vigsle og skrive ut tenestebrev til homofilt samlevande i partnarskap. Ein ber biskopane samrå seg om korleis dei handterer eventuell ulik praksis.»* (KM 7/07 s. 52).

I januar 2008 tok Bispemøtet dette til etterretning under sak BM 03/08 kalt «etter Kirkemøtet 2007». I dette vedtaket skriver de:

«Vedtaket i Kirkemøtet 2007 om tilsetting av personer som lever i homofilt partnerskap, har reist flere nye utfordringer.

1) Ansettelse i kirkelig fellesråd

Prosedyren for ansettelse ved kirkelig fellesråd i stilling som krever vigsling bør gjennomgås på nytt. Når det gjelder ansettelse av kateket, diakon og kantor heter det i forskriftens § 5 at "tilsetting skjer med forbehold om vigsling og at biskopen gir tjenestebrev". I analogi med reglement for tilsetting av prester bør dette tolkes slik at vigsling vil være en forutsetning for gyldig ansettelsesvedtak, mens tjenestebrev neppe har samme rettsvirkning. Bestemmelsen

¹⁴ Lenke til protokoll: https://kirken.no/globalassets/kirken.no/migrering/km07_protokoll.pdf

fordrer en prosedyre hvor biskopen gis anledning til å utøve sitt tilsynsansvar på en god måte.

2) Velsignelse av homofile par

Det er Kirkemøtet som har myndighet til å fastsette liturgier i vår kirke. Prestene er forpliktet til å utføre sin tjeneste i samsvar med kirkens ordninger, og til å forrette gudstjenester og kirkelige handlinger etter fastsatte liturgier, jf Tjenesteordning for menighetsprester § 7. Kirkemøtet har ikke fastsatt noen liturgi for partnerskapsinngåelse eller forbønn for inngåtte partnerskap. En prest kan – og bør – be for alle som anmoder om prestens forbønn. Imidlertid må man være seg bevisst at en liturgisk forbønnshandling i en gitt situasjon kan oppfattes som en ny liturgisk ordning. En bør unngå forbønnshandlinger som kan oppfattes som en ny liturgisk ordning.

3) Tilsynsordninger

Bispemøtet har mottatt brev fra underskriverne av oppropet «For enhetens skyld», med anmodning om å møte biskopene til samtale. Det vises i denne sammenheng til BM 19/01, 33/02 og 01/03.

Bispemøtet imøteser at det i bispedømmeråd og kirkelige fellesråd etableres prosedyrer for ansettelse som gir biskopen anledning til å utøve det tilsynsansvar han eller hun er pålagt. Bispemøtet vil arbeide videre med spørsmålet om forholdet mellom ekteskap og partnerskap. Bispemøtets arbeidsutvalg inviterer representanter for underskriverne av oppropet «For enhetens skyld» til en samtale om tilsynstjenesten.» (BM 03/08 s. 6¹⁵).

På sitt møte i mai 2009 drøftet Kirkerådet et prosessdokument som handlet om oppfølgingen av en ny ekteskapslov. Denne saken handlet om hvordan kirken skal forholde seg til homofile par som ønsker å bli viet i kirken, eller få en kirkelig velsignelse etter for eksempel en borgerlig inngått vigsel (KR, 29/09). I dette vedtaket het det:

«1. Kirkerådet ser behovet for å klargjøre Den norske kirkes ekteskapsforståelse som luthersk kirkesamfunn, og ser at dette gjøres best i rammen av en helhetlig utredning av

¹⁵ Lenke til protokoll: <https://kirken.no/globalassets/kirken.no/migrering/protokoll-bm-januar-2008.pdf>

samlivsetikken i møte med dagens samlivsetiske virkelighet. 2. Utredningen skal være en grundig, teologisk gjennomgang av kirkens ekteskaps- og samlivsetiske forståelse. 3. Kirkerådet ber Bispemøtet om å forestå en slik utredning.» (KR, 29/09, s. 6¹⁶). Dette forslaget ble vedtatt med 12 mot tre stemmer.

På sitt møte i oktober 2009 oppnevnte Bispemøtet et utredningsutvalg. Leder av dette utvalget var Biskop/Bispemøtets preses, Helga Haugland Byfuglien. Sammen med henne ble biskop Halvor Nordhaug og biskop Tor B. Jørgensen en arbeidsgruppe med mulighet til å oppnevne flere medlemmer. Oppgaven til dette utvalget var å se nærmere på hvordan Den norske kirke så på ekteskap og samliv. De het i vedtaket fra Bispemøtet; «*Utvalget skal redegjøre for de endringer i befolkningens holdninger og praksis i samlivsspørsmål, samt endringer i lovgivningen. Utvalget skal videre drøfte andre samlivsformer. Utvalget skal i denne sammenheng utrede premisser for en kirkelig samlivsetisk tenkning og veiledning.*» (BM 40/09, s. 21¹⁷).

Resultatet av dette arbeidet var rapporten «Sammen - samliv og samlivsordninger i et kirkelig perspektiv». Arbeidsgruppen ble bedt om å ferdigstille sitt arbeid 1. oktober 2011 (BM 40/09), men utredningen ble ikke presentert før 11. februar 2013 (Bispemøtets samlivsetiske arbeidsgruppe, 2013). I sin helhet besto denne arbeidsgruppen av; biskop Helga Haugland Byfuglien (leder), professor Svein Aage Christoffersen (Teologisk fakultet, UiO), stipendiat Åste Dokka (Teologisk fakultet, UiO), psykolog og generalsekretær Adelheid Firing Hvambdal (Norges KFUK-KFUM), biskop Tor B. Jørgensen, biskop Halvor Nordhaug, førsteamanuensis i sosialantropologi Marianne Skjortnes (Misjonshøgskolen), barne- og ungdomsprest Elise Ottesen Sjøvik (Bekkelaget menighet) og professor Svein Olaf Thorbjørnsen (Menighetsfakultetet). Generalsekretær for Bispemøtet, Christofer Solbakken og seniorrådgiver Øyvind Rise har bistått med sekretariatsoppgaver.

24. januar 2011 gjennomførte denne arbeidsgruppen en åpen konsultasjon. Om lag 50 deltagere var til stede på denne konsultasjonen. Her var det ulike bidragsytere som fra blant annet samfunnsforskning, praktisk prestetjeneste, bibelforskning og systematisk teologi

¹⁶ Lenke til protokoll:

<https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fkirken.no%2Fglobalassets%2Fkirken.no%2Fmigring%2Fprotokoll-kr-mai-2009.doc&wdOrigin=BROWSELINK>

¹⁷ Lenke til protokoll: <https://kirken.no/globalassets/kirken.no/migring/bispemotet-1--6-oktober-2009-oslo.pdf>

(Bispemøtets samlivetiske arbeidsgruppe, 2013). I denne rapporten skrev arbeidsgruppen «Utvalget vil fastholde at det foreligger et legitimt grunnlag for kirken til å veilede om seksualitet og samliv. Spørsmålet er imidlertid hvorvidt dette innebærer at kirken bare kan anerkjenne én bestemt samlivsform, eventuelt gi preferanse til en bestemt samlivsform. Utvalget ser det som sin oppgave å gi impulser til en refleksjon omkring dette spørsmålet.» (Bispemøtets samlivetiske arbeidsgruppe, 2013, s. 12).

På sitt oktobermøte i 2013 kom Bispemøte med uttalelsen «Ekteskapet i et evangelisk-luthersk perspektiv under sak BM 16/13¹⁸. I denne uttalelsen heter det blant annet «*Blant biskopene er det ulik teologisk vurdering av forholdet mellom homofilt samliv og Guds skapervilje. Samtidig erkjenner vi alle at også mennesker av samme kjønn kan elske hverandre og ønske å leve i tillit, troskap og samhold livet ut. De bør ha rett til å gjøre det i former som ivaretar og ordner dette samlivet. Det er likevel en uenighet mellom biskopene om dette gir grunnlag for å endre kirkens tradisjonelle forståelse av ekteskapet selv om samfunnet gjennom lovgivning har endret sin forståelse.*» (BM, 16/13, s. 7). Når det kom til hvorvidt Den norske kirke skulle åpne opp for å vie homofile par i den norske kirke, samt å anerkjenne homofilt samliv, var det et flertall bestående av åtte biskoper som ønsket dette.

I desember 2013 møttes presteforeningens sentralstyre. På dette møtet ble de enige om enstemmig uttalelse. I denne uttalelsen formulerte sentralstyret behovet for en ny vigselsturgi og at kirken måtte startet arbeidet om å skape denne nye vigselsturgien slik at den også var tilpasset ekteskapsinngåelse for homofile par. (Den norske kirke, u.å.).

I februar 2014 drøftet Kirkerådet hvordan de skulle legge frem for Kirkemøtet samme år, saken som omhandlet «Ekteskapsforståelsen i et evangelisk-luthersk perspektiv» (KR, 01/14). Dette var noe av forslaget fra Kirkerådet til Kirkemøtet:

«Kirkemøtet erkjenner at uenigheten om vigsel av likekjønnede par angår et vesentlig læremessig spørsmål for en luthersk kirke, nemlig forståelsen av ekteskapet. Kirkemøtet finner imidlertid at uenigheten, slik den er uttrykt i Bispemøtets samstemmige uttalelse, ikke er av en slik karakter at den må rokke ved vår forståelse av evangeliet. Det handler heller ikke om ulikt syn på menneskets verd. Kirkemøtet vil derfor uttrykke at uenigheten ikke er av

¹⁸ Lenke til protokoll: <https://kirken.no/globalassets/kirken.no/migrering/protokoll-bm-oktober-2013.pdf>

en slik karakter at det gudstjenestelige og sakramentale fellesskapet i Den norske kirke må brytes.» (KR, 01/14, s. 5¹⁹).

Kirkemøtet ble avholdt i april 2014, og det ble her ikke flertall for noen av forslagene som omhandlet å starte et arbeid med å utforme en ny vigselsturgi tilpasset homofile par under saken «Ekteskapsforståelsen i evangelisk-luthersk perspektiv». Det var også et forslag som handlet om å bekrefte det klassiske synet til kirken på ekteskapet, men heller ikke dette forslaget fikk flertall (KM, 14/14²⁰). Selv om ingen av forslagene fikk flertall ble det likevel understreket at uenigheten og ekteskapsinngåelse ikke var kirkesplittende «*Kirkemøtet viser til den enstemmige delen av uttalelsen fra Bispemøtet og gir sin tilslutning til denne. Kirkemøtet erkjenner at uenigheten om vigsel av likekjønnede par angår et vesentlig læremessig spørsmål for en luthersk kirke, nemlig forståelsen av ekteskapet. Det handler ikke om ulikt syn på menneskets verd. Kirkemøtet vil uttrykke at uenigheten ikke er av en slik karakter at det gudstjenestelige og sakramentale fellesskapet i Den norske kirke må brytes.» (KM, 14/14, s. 197).*

I september 2015 sendte Bispemøtet et brev til Kirkerådet med et ønske om at Kirkerådet forberedte en sak til Kirkemøtet i 2016. Denne saken omhandlet igjen behandlingen av ekteskapsinngåelse for homofile par. «*Spørsmålet om det skal åpnes adgang til kirkelig vigsel av likekjønnede har som kjent vært diskutert i lang tid. Saken ble godt forberedt og behandlet på Kirkemøtet i 2014, uten at det da ble fattet noen vedtak som endrer kirkens praksis. Bispemøtet har drøftet situasjonen i lys av kirkevalget høsten 2015. Bispemøtet er opptatt av at kirken må stå samlet, på tross av ulike syn i dette spørsmålet. Kirken må erkjenne at det foreligger to syn i denne saken som ikke lar seg forene. De som forfekter det ene syn, må likevel akseptere at andre mener annerledes. Vi mener derfor at Kirkemøtet bør inviteres til å gjøre et nytt vedtak hvor denne erkjennelsen legges til grunn» (Bispemøtet, 2015).*

På sitt møte i januar 2016 sa Kirkerådet ja til vigselsturgi for homofile par, og vedtar å legge frem saken for Kirkemøtet. Med et flertall på 14 av 15 stemmer ble det blant annet vedtatt å

¹⁹ Lenke til protokoll: https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkeradet/2014/kr_protokoll_februar_2014.pdf

²⁰ Lenke til protokoll: https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkemotet/2014/protokoll_km_2014.pdf

anbefale til Kirkemøtet; «*Kirkemøtet forutsetter at liturgi for inngåelse av ekteskap og forbønn for borgerlig inngått ekteskap mellom likekjønnede innføres som ordinære 62 liturgiske ordninger. Disse gjøres gjeldende i hele Den norske kirke slik at alle kirkens medlemmer får inngå ekteskap i sin lokale kirke*» (KR, 08/16, s. 61-62²¹). Av hensyn til å beholde kirken som en enhet la Kirkerådet opp til at Kirkemøtet skulle fatte et konsensusvedtak i dette vedtaket. Dette betyr at de ønsket at det skulle være en felles enighet omkring spørsmålet om vigselsturgi for homofile par (Tranøy, 2021).

På Kirkemøtet april 2016 ble det fattet et historisk vedtak om kirkelig vigsel for homofile par. Forslaget som ble vedtatt innebar at det skulle utarbeides et tillegg til den gjeldende liturgien for ekteskapsinngåelse og forbønn for borgerlig inngått ekteskap tilpasset heterofile par. Det nye tillegget skulle brukes både ovenfor heterofile og homofile par (KM 17/16²²). Av 115 stemmeberettiget ble vedtaket stemt for med 88 stemmer.

På Kirkemøtet i januar 2017 ble det enighet om en ny vigselsturgi med et stort flertall. Av 112 stemmeberettiget stemte 83 for (KM 06/17²³). Den nye liturgien kom som et tillegg til vigselsturgien som kom i 2003. Denne nye liturgien ønsket velkommen til homofile par som ønsket å vie seg i Den norske kirke.

I september 2018 opprettet Kirkerådet et LHBT-utvalg (KR 49/18²⁴). Dette ble enstemmig vedtatt. Hensikten var å kunne bistå med en kompetanseheving når det gjaldt mennesker med en LHBT-identitet. En ønsket var å kunne belyse situasjonen for ansatte i Den norske kirke med en LHBT-identitet. I desember 2020 ble rapporten «å være en sak. LHBT+: holdninger og arbeidsmiljø i kirken» lansert. Resultatene fra denne rapporten, viste at flertallet av Den norske kirkes ansatte hadde et positivt syn når det kom til mennesker med en LHBT-identitet, og mennesker med en LHBT-identitet som var ansatt i Den norske kirkes opplevde i hovedsak et godt arbeidsmiljø. Selv om rapporten kunne sikte til gode tall når det gjaldt arbeidsmiljø, viste samtidig rapporten at mennesker med LHBT-identitet fortsatt

²¹ Lenke til protokoll: https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkeradet/2016/januar/kr_-_protokoll_januar_2016.pdf

²² Lenke til protokoll: https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkemotet/2016/vedtak/protokoll_km_2016.pdf

²³ Lenke til protokoll: https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkemotet/2017/vedtak/protokoll_km_2017.pdf

²⁴ Lenke til protokoll: https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkeradet/2018/september/protokoll_kirkeradet_september_2018.pdf

opplevde diskriminering på arbeidsplassen sin i Den norske kirkes. Det var flere som opplevde at debatten rundt LHBT som belastende (Elgvin, Grønningsæter og Larsen, 2020).

Hele denne historien ledet til en uttalelse fra Bispemøtet februar 2022. Under sak BM 15/22²⁵ «Eventuelt» ble Bispemøtet enige om en uttalelse i lys av at det var 50 år siden avkriminaliseringen av homofili i Norge (BM 15/22). Denne uttalelsen ble signert at et samlet Bispemøte.

²⁵ Lenke til protokoll: <https://kirken.no/globalassets/kirken.no/bispemotet/2022/bispem%C3%B8tet%2014.%20-%2018.februar%202022/protokoll%20bispem%C3%B8tet%2014.-18.februar%202022.pdf>

4 Teori

I denne delen av oppgaven vil jeg presentere flere relevante teorier som jeg videre vil benytte meg av i drøftingen. Plan for diakonis fire virksomhetsområder vil være brukt mye i denne oppgaven. Dette finner jeg ytterst relevant da de er godt kjent i diakonifaget, samt at de er relevante når det kommer til det diakonale arbeidet. Disse blir strekt vektlagt når jeg i senere kapittel (kapittel 5.3) argumenterer for oppgavens relevans i diakonifaget. Andre teorier som blir presentert her er Convivality, Profetisk diakoni samt Heterotopisk diakoni.

4.1 Diakoni

Ordet diakoni blir brukt i Det nye testamentet og betyr tjener. Når det kommer til definisjonen av diakoni, vil jeg i denne masteroppgaven konsentrere meg om de definisjonene som ser på diakoni som en omsorgstjeneste. Diakoni blir definert av Dictionary of the Eucumanical Movement²⁶ slik; «*ansvarlig tjeneste for evangeliet utført av kristne gjennom gjerninger og ord som svar på menneskers behov*» (Lossky, N., Bonino, J. M., Pobee J. S., Wainwright, G., Stransk, T. F., 2002, s. 305) Den norske kirke skriver dette om diakoni i planen for diakoni; «*Diakoni er kirkens omsorgstjeneste. Den er evangeliet i handling og uttrykkes gjennom nestekjærlighet, inkluderende fellesskap, vern om skaperverket og kamp for rettferdighet*» (Den norske kirke, 2020, s. 4).

Definisjonen på diakoni fra Dictionary of the Ecumenical Movement viser til flere vesentlige elementer. Først peker den til at diakoni ikke kan begrenses til uttalelser og fine intensjoner, men at diakoni handler om handlinger. Denne diakoni definisjonen gjør det klart at diakoni består av gjerninger og ord, redegjort i definisjonen som «*ansvarlig tjeneste*», som har betydning; handlinger en kan gjøre regnskap for (LWF, 2010). For det andre bekrefter denne definisjonen at diakoni gjøres av kristne. Dette er ikke ment ekskluderende, at det kun er kristne som kan utføre «*ansvarlig tjeneste*», men det er ment for å rette oppmerksomhet mot det særegne ved diakonalt arbeid i motsetning til annet humanitært arbeid. Det tredje

²⁶ Standard leksikonet om den økumeniske bevegelsen

poenget jeg ønsker å rette oppmerksomhet til er at denne definisjonen gir et tydelig fokus mot diakonalt arbeid; menneskers behov.

Det blir ikke riktig å bruke betegnelsen diakoni på alle «gode gjerninger». Når en drar definisjonen ut i en slik skala, ville begrepet diakoni mistet sin funksjon. Tradisjonelt har kirken knyttet sammen diakoni med syke, fattige og marginaliserte menneskers situasjon, og diakoni har blitt utført for å kunne stå sammen med, og støtte og forsvare sårbare mennesker (LWF, 2010).

Når det kommer til definisjonen av diakoni i Plan for diakoni, kan en gå tilbake til Kirkemøtet i 2004. Her så en nærmere på viktigheten av diakon, og så på det som nødvendig slik at kirken kunne utføre sitt oppdrag. Samtidig ønsket en at det bør gis et tydelig kirkelig mandat til diakontjenesten i Den norske kirke. Bredden på kirkens diakonale oppdrag begrenser seg ikke til arbeid gjort av diakoner eller andre merarbeid i Den norske kirke, men inkluderer hele bredden av dens virksomhet. Med andre ord skal diakonien skal gjennomsyre hele kirkens virksomhet. Med dette mener jeg at det er langt flere enn diakoner som arbeider med diakoni og jobber diakonalt. Et viktig eksempel her er frivillige. En legger vekt på at i en kirke som ønsker å følge sitt oppdrag må en diakontjeneste være tydelig (KM, 2008, KM 8/04).

Tilbake til definisjonen, Plan for diakoni definerer diakoni som «*evangeliet i handling*» og med dette fastslår det et kristologisk og ekklesiologisk utgangspunkt for diakoni. Den gir med andre ord kirken sin identitet, og at dens oppdrag er gitt av Gud (Nordstokke 2011). Denne definisjonen av diakoni ser som sagt diakoni som evangeliet i handling, og med dette skal diakonien bidra til å åpne nye rom for mennesker. Ordet og handlingen kan ikke skilles fra hverandre (Skjevesland 2009). Guds kjærlighet og nåde blir uttrykt via den diakonale handlingen. Den preges av rettferdighet, myndiggjøring, verdighet, helhetstenking, kvalitet og respekt. «*Der mennesker får bekreftet sin egenverdi, er Gud til stede. Gjennom handlingen kan man åpne for de dypeste verdier i livet, - for Guds nåde*» (Skjevesland 2009 s. 19).

I sin tjeneste integrerte Jesus selv ord og handling. Dette på tvers av nasjonalitet, skapte Han et rom for alle mennesker; dette uavhengig av kjønn og sosial status. Han aksepterte mennesker i det rommet de trengte. Et helhetlig bilde av livet til Jesus kan en få i de fire evangeliene, og selve grunnen til kristendommen som religion er Jesu offer (Stålsett, 2000).

4.1.1 Diakoniens fire virksomhetsområder ifølge Plan for diakoni

Diakoni står som sagt sterkt i Den norske kirken. Diakonien kan sies å være en integrert del av kirkens identitet (Den norske kirke, 2020). Det er langt flere enn diakonen som jobber diakonalt. Det diakonale arbeidet kan ifølge plandokumentet deles i fire ideologiske virksomhetsområder. Selv om diakonien strekker seg utenfor disse, bærer det diakonale arbeidet i praksis preg av ønsket om å ha de med. Dette kan slik som planer bære preg av. Disse fire virksomhetsområdene som kommer til uttrykk i definisjonen av diakoni i Den norske kirke, er nestekjærlighet, inkluderende felleskap, vern om skaperverket og kamp for rettferdighet.

Nestekjærlighet

Et liv i nestekjærlighet er noe kirken ønsker å inspirere til. Dette er bygget på at alle mennesker er gjensidig avhengig av hverandre. Nestekjærlighet i praksis strekker seg fra små enkle oppgaver til større krevende tiltak (Den norske kirke, 2020).

Både i de lykkelige situasjonene i livet og i de tunge er tidene har alle mennesker behov for å bli møtt med nestekjærlighet. I ekstra sårbare situasjoner kan behovet kjennes større (Den norske kirke, 2020). Ansvar for dette ligger ikke hos en, men er delt mellom enkeltmennesker, menighet og institusjoner. Enkelte situasjoner kan kreve en spesifikk kompetanse, men Planen for diakoni spesifiserer at det i tillegg er mye som kan skje på det mellommenneskelige plan. Det er ikke nødvendigvis slik at det er diakonens oppgave å løse en vanskelig situasjon, like viktig kan det være å være en medvandrer, og hjelpe et menneske å leve med det vonde.

Når en snakker om nestekjærlighet er det viktig å huske på at det finnes elementer som er til hinder for å praktisere dette. Det kan være forhold som eksempelvis usikkerhet, frykt egoisme, likegyldighet og forakt (Den norske kirke, 2020). Ved å anerkjenne disse

momentene gjør en det også mulig å gjøre noe med disse. Sjelesorg er en sentral del av nestekjærligheten, da flere mennesker har behov for en samtalepartner en kan drøfte eksistensielle spørsmål med. Planen for diakon understreker at selv i møte med mennesker i sårbare situasjoner som kan skyldes etiske problemstillinger, skal disse menneskene bli møtt med medmenneskelighet, klokskap og profesjonalitet.

Inkluderende felleskap

I den kristne tro er aspektet om et inkluderende felleskap grunnleggende (Den norske kirke, 2020). En diakonal utfordring er å styrke bånd mellom mennesker og reparere der det har gått i stykker. Gode felleskap står stekt, både for å kunne gi og ta imot. Noe som kjennetegner disse felleskapene, er at de er inkluderende og har plass til et stort mangfold av mennesker i ulike livssituasjoner og med ulike livserfaringer. Det å føle seg utenfor et felleskap, og kjenne på ensomhet, kan mange føle på.

En sentral oppgave for kirken er forsoningsarbeid. Dette arbeidet handler om å bygge opp ødelagte relasjoner. Dette handler ikke bare om mellom enkeltmennesker, men også forhold mellom etniske grupper, eller andre grupper og mennesker i lokalmiljøet eller landet (Den norske kirke, 2020).

Vern om skaperverket

Vern om skaperverket har vært viktig for diakonien lenge, men har virkelig kommet til synet ved at Plan for diakoni definerer klimakrisen som akutt. Konsekvensene av klimaendringene er alvorlige, og kommer til syne over hele jorden (Den norske kirke, 2020). Derfor kan frykt og usikkerhet komme til syne hos mange. Et annet viktig moment som kommer frem i Plan for diakoni er svekkelsen av det biologiske mangfoldet. I planen konstateres tap av mangfoldet og klimaendringer med menneskelig aktivitet.

Mennesker er en del av skaperverket (Den norske kirke, 2020). Selv om dette virksomhetsområdet gjerne er assosiert med klima og miljø. Selv om noen mennesker er mer utsatt enn andre, de som lever nær naturen, og det rammer mennesker som lever i fattigdom hardere, er klimaendringene noe som påvirker alle.

Kamp for rettferdighet

De fattige og utstøtte var noen Jesus så, og på samme måte ønsker kirken å stå opp for mennesker som kjemper for å overleve. Ifølge Plan for diakoni er kirken kalt til å utfordre urettferdighet og maktmisbruk (Den norske kirke, 2020). Sammen med dem som er rammet av fattigdom og urett, må kirken stå på deres side og jobbe for rettferdighet og solidaritet. Selv om diakonien gjerne sidestilles med det å hjelpe, handler det like mye om kampen for et samfunn hvor alle mennesker blir behandlet som likeverdige medborgere. En av diakoniens oppgaver er å utruste alle mennesker så de kan behandle mennesker på en verdig måte, og å kjempe for egne og andres rettigheter, så en sammen kan bygge et samfunn tuftet på inkludering og demokrati.

Plan for diakoni viser til at globale utfordringer også er lokale. Planen viser til utfordringer som klimaendringer, fattigdom og flykninger (med mere), er utfordringer som utfordrer like mye et lokalsamfunn som de gjør globalt. Enkeltmennesker rammes hard med slik som økte økonomiske forskjeller i Norge. (Den norske kirke, 2020). I tillegg til at denne utfordringen er krevende på mennesker som står i utfordringen er den også med på å bidra til polarisering, svekke tilliten mellom mennesker og utfordre samfunnskontrakten.

Plan for diakoni peker her på hvordan kirkelige handlinger kan være et viktig redskap i kampen mot rettferdighet. Her kan en menighet komme i kontakt med mennesker som opplever utenforskap eller urettferdighet. Og kirken kan være en utfordrer når det kommer til økene forskjeller mellom ulike grupper av mennesker i samfunnet.

4.2 Conviviality – leve sammen i mangfoldig felleskap

Conviviality kommer fra det spanske ordet «convivencia» som handler om solidarisk sameksistens blant mennesker; at en deler ressurser og kjemper felles om menneskeverd og et bærekraftig lokalsamfunn (LWF, 2011). LWF utgav i 2011 en rapport; Seeking conviviality, rapporten ble utgitt på norsk av Den norske kirke og kirkens bymisjon i 2013. I den norske oversettelsen oversatte en ordet «conviviality» som et liv i mangfoldig felleskap (LWF, 2013).

Et liv i mangfoldig felleskap er med andre ord kunsten og erfaringer med å leve sammen. Sammensettingen av tenkte felleskap kan variere, men de bærer gjerne preg av å knyttes til

geografi, interesser eller identitet. En slik definisjon av felleskap kan være ekskluderende. Diakonien ser viktigheten av å følge en forståelse av felleskap som setter søkelys på åpenhet og mangfold. Convivality gjør nettopp dette (LWF, 2011).

I forordet til denne rapporten skriver dr. Musa Panti Filibus, direktøren for LWFs avdeling for misjon og utvikling, at en diakoni som gir rom for å bygge tillit, for å leve sammen i et mangfoldig fellesskap og samtidig en diakoni som har engasjement for solidaritet og rettferdighet er visjonen. Filibus skriver videre på at denne rapporten er med på å utfordre til en ny radikal tekning når det kommer til diakoni (LWF, 2011).

Grunnen for at jeg har valgt å vie plass til Convivality i denne oppgaven er at det retter søkelys mot det mangfold av mennesker kirken møter på i sitt arbeid. Mangfoldet av mennesker er noe en i økende grad vil møte på i samfunnet, men også i en kirkelig arbeidshverdag. Rapporten fra LWF tar utgangspunkt i Europa, hvor mangfoldet har økt, og tendensen fortsetter. Kirken møter en utfordring med dette, og en må tørre å stille teologiske og eksistensielle spørsmål, for å sikre at alle mennesker kan få leve med sin religiøse tro og sitt engasjement. Her blir diakonien viktig, og mennesker skal selv være med på å skape felleskapet. Dette skal ikke være forbeholdt ansatte og frivillige.

4.3 Profetisk diakoni; en stemme for de stemmeløse

Når kirken går ut i det offentlige rom med uttalelser, blir den samfunnspolitiske dimensjonen til diakonien synliggjort. Dette kan være uttalelser med tema innenfor flyktningkrisen, miljøspørsmål og LHBTQ+. Dette kalles gjerne for Profetisk diakoni eller politisk diakoni. I denne oppgaven blir begrepet Profetisk diakoni brukt.

På konferansen til Lutheran World Federation, heretter forkortet til LWF, i 2002, som ble holdt i Sør-Afrika, var Profetisk diakoni hovedtema. Der ble det satt skillelinjer mellom tre dimensjoner innenfor Profetisk diakoni. Disse tre dimensjonene er; den sosialkritiske

dimensjonen, den andre dimensjonen er verdikritisk²⁷, og den tredje dimensjonen omhandler skaperverket og bevarelsen av det (Nissen, 2008).

Innholdet i disse dimensjonene er omfattende. Den sosialkritiske dimensjonen handler om urettferdig fordeling av ressurser. Også undertrykkende strukturer og sosial urettferdighet går under denne. Den verdikritiske dimensjonen er kritisk til verdier som er religiøst, kulturelt eller logisk betinget og som brukes til å diskriminere eller nedvurdere mennesker. Dimensjonen som omhandler skaperverket og bevarelsen av det, ser blant annet på at ressursene på jorden, og at disse skal brukes på en bærekraftig måte, med hensyn til både mennesker som lever nå, og kommende generasjoner (Nissen, 2008, s. 149-150).

Å avdekke urettferdighet og forsvare rettferdighet er en oppgave for diakonale handlinger. Samtidig som dette skal kirken, både ansatte og medlemmer stå opp for de «svake» ifølge Profetisk diakoni. Årsaker til ulike situasjoner er noe Profetisk diakoni mener kirken skal stille kritiske spørsmål ved. Dette betyr samtidig at kirken skal ha et kritisk blikk på seg selv, og være kritisk til hvordan kirken arbeider når det kommer til urettferdighet, fattigdom, flyktninger, økende ulikheter osv. og hvordan kirken har bidratt til samfunnsstrukturen (Nissen, 2008, s.150-151).

På mange måter kan det sies at diakonien står mellom to rom; kirkens rom og det offentlige rom. Hvordan en skal forstå to-regimentslæren inn i den Profetiske diakonien er et spørsmål og stille. På grunn av sekularisering og pluralisme, er samfunnet en lever i nå, forskjellig fra samfunnet på Luthers tid. I dag er for eksempel ikke den ledende livstolkningen nødvendigvis kristendommen. Når det kommer til to-regimentslæren kan en tolkning være at det finnes to ulike sfærer, og at samfunnet tar selv oppgaven med det sosiale arbeidet. Det blir to ulike etiske forpliktelser, da mennesker som individ og samfunn blir delt opp. Den ene blir da til det åndelige og den andre til det verdslige (Nissen, 2008).

En annen tolkning som om mulig passer bedre til Profetisk diakoni er teologen Emil Brunners. Her skilles det mellom kjærlighet og rettferdighet. Brunnes mener at kjærligheten er uten grenser og at den ikke kan defineres. I dens natur kan ikke kjærligheten strukturere

²⁷ Ikke et offisielt navn, men valgt i denne oppgaven for å lettere kunne skille mellom dimensjonene.

sosiale ordninger (Nissen, 2008). Rettferdigheten på den andre siden gir som prinsipp hvert enkeltindivid hva de har krav på. Kjærlighet og rettferdighet får med dette synet hvert sitt gyldighetsområde.

Det kommer en svakhet tilsynet med dette synet da Guds vilje mister sin enhet ved den dualistiske tendensen i to-regimentslæren. En blir dratt mellom to regimer da det oppstår en todelt vilje. Det er ikke alltid mulig å skille individet og samfunnet, de etiske normene må derfor gjelde individet i samfunnet (Nissen, 2008, s.158-159).

4.4 Heterotopisk diakoni

I 1829 sa den danske teologen og filosofen Grundtvik «*ordene skaber, hvad de nævner*». Språk og handling er viktige faktorer som knyttes i stor grad til måten En forstår på. Mennesker danner seg en mening om hva et annet individ ønsker å fortelle, ved å se på deres både verbale og nonverbale språk, det vil si hvordan de snakker og hvordan de opptrer. I lang tid har en sett at interessen som er vist for mening, i første rekke være knyttet til språket (Krogh, 2014). På 1980- tallet presenterte den franske filosofen Michel Foucault uttrykket «heterotopia» om det andre rom. Mennesker må forholde seg til det som er «unormalt» for kunne klassifisere eller gruppere noe som er «normalt» eller homotopisk. «Andre rom» oppstår derfor slik, hvor alle som havner utenfor det normale plasseres. «*Ved å kjenne kulturens fremmede rom, kjenner man det som ekskluderer, men også det kritiske perspektivet som eksklusjonen fører til*» (Wyller 2006, s. 274).

For det normale rom passer det å kunne plassere mennesker i det andre rommet. Likevel er det viktig å påpeke at de i det andre rommet ikke står uten makt. Kritik av det normale kan oppstå, og diskusjoner og handling kan bli nødvendig. Heterotropien er alltid truet. Mye av diakoniens hensikt er å gjøre de fremmede rommene til diakoniens sentrum. En finner grupper av mennesker i det heterotopiske rom som av ulike årsaker ikke aksepteres innenfor det «normale» som samfunnet ønsker. Disse sanksjonene kan komme både fra andre mennesker, men som oftest kommer sanksjonene fra personen selv (Wyller 2006,).

Eksempler på slike grupper kan være LHBTQ+, rusmisbrukere og flykninger. De plasseres i heterotropien, altså i «det andre rom». Sanksjonene som kommer fra homotopien, preger

språket og er med på å definere hvem som er definert som «utenfor» og hvem som er definert som «innenfor». Med andre ord hva som aksepteres eller ikke er homotopien med på å definere, både skriftlig og muntlig. Eksempelene som er listet opp tidligere i dette avsnitte er ofte utenfor. På den andre siden, om det skapes en større bevissthet om hvordan en som er en del av kirken, ansatte eller medlemmer, snakker om andre og hverandre, kan en være en motkultur til homotopien «*kan det være en begynnelse i kirkens bestrebelse på å vinne folket tilbake*» (Simonnes 2016, s. 25).

5 Drøfting

Oppgavens problemstilling handler om hva som ledet til biskopenes beklagelse av behandlingen av homofile i Den norske kirke. Hva jeg har funnet når jeg har gått gjennom historien er at dette er en tematikk som har blitt diskutert over lang tid. I en historisk sammenheng har jeg funnet en stor forandring i Den norske kirke når det kommer til homofilisaken. Jeg finner en klar tråd mot et mer liberalt syn bland kirkens utalte holdninger om mennesker med en LHBTQ+ identitet. Mine funn viser klare sammenhenger mellom historien og biskopenes uttalelse.

Forandringen har ikke kommet «over natten», men har kommet gradvis frem. Ut fra tallene fra 1995, kan det virke som om dette ikke handler om at det har kommet flere liberale stemmer inn som ansatte og medlemmer i Den norske kike. Mine funn tyder på at det heller kan se ut til at ansatte og medlemmer med et mer konservativt syn har liberalisert sitt syn.

I arbeidet med denne oppgaven har jeg funnet at diskriminering av mennesker med LHBTQ+ identitet fortsatt skjer i Den norske kirke. Jeg kan derfor ikke konkludere med at biskopenes beklagelse i Aftenposten er slutten på denne debatten. Det er fortsatt et betydelig antall mennesker i Den norske kirke som har et mer konservativt syn når det kommer til LHBTQ+ debatten, og det er derfor å forvente at debatten vi fortsette i tiden fremover.

5.1 Begrunnelse for beklagelsen fra biskopene i et diakonalt perspektiv

Den valgte tematikken i denne oppgaven har en høy relevans for diakonifaget. I Plan for diakoni er det et gjennomgående ønske om at kirken skal være en dynamisk samfunnsaktør som ønsker å fremme sameksistens blant borgerne (Den norske kirke, 2008). Jeg vil i denne delen av oppgaven benytte meg av diakoniens fire virksomhetsområder- for å svare på problemstillingen min. De fire virksomhetsområdene er bredere forklart i kapittel 5.1.1.

Først; da kirken ønsker å inspirere til liv i nestekjærlighet, og at plan for diakoni ser at behovet for nestekjærlighet kan kjennes større i sårbare situasjoner kan en stille spørsmålstegn på om målet med nestekjærlighet blir oppnådd i sammenheng med

mennesker med en LHBTQ+ identitet. Tematikken rundt LHBTQ+ er det ikke enighet om i Den norske kirke, og kirkens ansatte. Som eksempel kan en bruke vigsel av homofile par i kirken. 30. januar 2017 vedtok et flertall av Kirkemøtet med 83 av 112 stemmer en ny vigselsturgi som åpner opp for homofile par skal kunne gifte seg i kirken (Den norske kirke, 2017). *«Kirkemøtet fastslår at prester har frihet til å velge om de vil foreta vigsel av likekjønnede par eller forbønn for borgerlig inngått ekteskap mellom likekjønnede. Andre kirkelig ansatte bør også ha en tilsvarende mulighet til ikke å medvirke ved den kirkelige handlingen ... at uenighet i dette spørsmålet teologisk bedømt ikke er av en slik karakter at det gudstjenestelige og sakramentale fellesskapet i Den norske kirke må brytes. Begge syn på likekjønnet ekteskap kan derfor gis rom og komme til uttrykk i kirkens liturgiske ordninger, undervisning og forkynnelse.»* (KM sak 17/16)

Plan for diakoni anerkjenner at det finnes momenter som er til hindring for nestekjærlighet, men at ved å anerkjenne disse kan en også jobbe med dem. Planen ser også at sjelesorg er et viktig moment i dette arbeidet. Plan for diakoni setter lys på et viktig moment i dette, selv om en møter mennesker i sårbare situasjoner skal disse bli møtt med menneskelighet, klokskap og profesjonalitet (Den norske kirke, 2020). Derfor er det interessant å se på eksempelet med homofilt ekteskap. Selv om vedtaket fra Kirkemøte åpner for en reservasjonsrett setter Plan for diakoni krav om at en møter mennesker med en LHBTQ+ identitet med nestekjærlighet.

Via inkluderende felleskap blir kirkens mål om å være en dynamisk samfunnsaktør som ønsker å fremme sameksistens blant borgerne synliggjort.. *«Et grunnleggende aspekt i kristen tro er at mennesket er skapt til felleskap. Å styrke båndene mellom mennesker og knytte bånd der forhold er gått i stykker, er en diakonal utfordring»* (Den norske kirke, 2020, s. 13).

På bakgrunn av dette ser en at en viktig oppgave i diakonien er å jobbe for et samfunn hvor alle kjenner på aksept og inkludering. Samtidig påpeker planen for diakoni fra 2008 at det finnes: *«grupper i det norske samfunnet som bærer på en historie preget av sår i forhold til Dnk»* (Den norske kirke, 2008, s. 14). Som eksempel på slike grupper blir det nevnt samer og tatere, men det er min oppfatning at dette kan også gjelde mennesker med LHBTQ+-

identitet. Disse menneskene kan også ansees som en gruppe som har opplevd negative konsekvenser av den norske kirkes holdninger og behandling av gruppen.

Et viktig moment når det kommer til inkluderende felleskap er å bygge opp brutte relasjoner. Som jeg tidligere i denne oppgaven laget har vist, har Den norske kirke laget «sår» for mennesker med en LHBTQ+ identitet, men det kan også vært andre aktører eller mennesker i samfunnet som har hatt negative holdninger og handlinger mot mennesker med en LHBTQ+ identitet. En diakonal oppgave blir derfor også og bygge opp igjen disse relasjonene.

Vern om skaperverket er ofte assosiert med klima og klimakrisen. Der er av min oppfattelse at også mennesker er en del av kan argumenteres å være en del av skaperverket. Dette begrunner jeg blant annet i dette verset i skapelsesberetningen; «*Gud sa: «la oss lage mennesker i vårt bilde, så de ligner oss»* (Mos, 1, 26). En diakonal oppgave blir derfor å minne om at alle mennesker er en del av skaperverket, både for enkeltpersoner som kan ha følt seg utenfor dette, men også ovenfor mennesker som ser på grupper eller personer som utenfor skapelsen. Plan for diakoni bekrefter også denne tanken ved å skrive «*Hvordan kan vi arbeide med en bibelsk og kontekstuell forståelse av Guds skaperverk og mennesket som en del av det?*» (Den norske kirke, 2020, s. 14).

Kamp for rettferdighet er ofte assosiert med å jobbe med mennesker rammet av fattigdom, dult og krig. Plan for diakoni skriver «*Kirken må stå på rettferdighetens og solidaritetens side sammen med dem som rammes av fattigdom og urett*» (Den norske kirke, 2020, s. 15). Det er denne «urett» jeg mener i oppgavens kontekst er viktig. I denne oppgaven har jeg sett på hvordan mennesker med en LHBTQ+ identitet har opplevd utestengelse og diskriminering, og jeg har ikke funnet tall som viser at dette er over i dag. En diakonal oppgave blir derfor å stå på mennesker med LHBTQ+ identitets side, for at de skal kunne leve livene sine uten at «urett» blir gjort mot dem.

Som vi har sett på er mennesker med en LHBTQ+ identitet en gruppe som favnes av plan for diakonis fire virksomhetsområdet. Og det er av min oppfattelse at tematikken rundt LHBTQ+ er høyst diakonal. Selv om en diakon, eller en som jobber diakonalt kan ha et mer konservativt syn når det kommer til mennesker med LHBTQ+ identitet, skal ikke det være til hindring for at disse menneskene opplever nestekjærlighet, et inkluderende felleskap, at de

også en del av skaperverket og at kirken ikke ønsker at urett blir gjort mot dem, og at en ønsker å gjøre noe med dette.

Til slutt vil jeg bare nevne at Den norske kirkens holdning til mennesker med LHBTQ+-identitet blir brukt av Hans Morten Haugen som eksempel på at Den norske kirke på flere punkter ikke har klart å oppfylle diakoniens mål om «betingelsesløs kjærlighet». Ifølge Hauge står dette i kontrast til kirkens understrekning av; «*betydningen av fellesskap og å møte mennesker slik de er (...) Kirkene er med rette oppfattet som rangerende eller dømmende*» (Haugen, 2018, s. 25). Det er viktig i denne sammenhengen å påpeke at den brutte relasjonen med mennesker med en LHBTQ+-identitet kan gjenopprettes med kirkens diakonale perspektiv. Dette ser jeg i sammenheng med at arbeidet med mennesker med en LHBTQ+ identitet ikke er ferdig, og det fortsatt er viktig at vi belyser temaet, og fortsetter å jobbe med det.

5.2 Diskusjon i et videre diakonfaglig perspektiv

I denne oppgaven har jeg snakket om Plan for diakonis fire virksomhetsområder. Alle fire virksomhetsområdene ble brukt i dette kapittelet for vise relevans for problemstillingen i diakonfaget. I denne delen av oppgaven vil jeg derfor fokusere på de andre teoriene trukket frem i kapittel fire.

Å jobbe for at mennesker med en LHBTQ+ identitet kjenner på inkludering og anerkjennelse er relevant når det kommer til Conviviality. I Denne teorien er det samtidig viktig at vi sikrer alle menneskers menneskeverd (LWF, 2011). Denne teorien er også relevant når det kommer til å ha to syn når det kommer til likekjønnet vigsel, da den setter søkelys på mangfoldet, også de med et konservativt syn på likekjønnet vigsel.

Conviviality retter søkelys mot hvordan vi kan leve i et mangfoldig fellesskap, og ser mulighet for dette. Selv om jeg i denne oppgaven har satt søkelys på seksuell legning, er et annet tema som gjerne er knyttet sammen med dette, kjønnsidentitet. Dette er en tematikk som Den norske kirke mulig vil møte på i økende grad fremover. Derfor er det viktig at vi etablerer gode forhold for diskusjon og teologisk debatt, så vi kan sikre menneskers menneskeverd, samtidig som vi lever i et uenighetsfellesskap. En diakoni som bygger tillit,

lager rom for å leve i et mangfoldig felleskap og samtidig har et engasjement for solidaritet og rettferdighet er i tråd med Convivality (LWF, 2011).

Vi finner klare tegn til at når Den norske kirken har deltatt i den offentlige debatten, ved å for eksempel skrive innlegg i media har den blitt profetisk. Det har blitt stilt spørsmål i den verdikritiske dimensjonen av profetisk diakoni, ved å utfordre holdninger som har blitt religiøst betinget (Nissen, 2008). I tråd med profetisk diakoni skal Den norske kirke stå på siden med «den svake» part. I en historisk kontekst kan det en si at profetisk diakoni sier at Den norske kirke skal stå på siden til mennesker som opplever diskriminering og utenforskap på grunn av sin seksuelle legning.

I dag opplever jeg at flere og flere medlemmer og ansatte i Den norske kirke uttrykker at de ønsker å jobbe mot diskriminering på bakgrunn av seksuell legning. Selv om en kan stille spørsmålstegn ved om mennesker med LHBTQ+ identitet er «den svake» part, og det i dag kanskje har byttet over til å bli mennesker med et mer konservativt syn, vil jeg likevel argumentere for at Profetisk diakoni ønsker at vi som kirke skal stå på siden til mennesker med LHBTQ+ identitet. Dette mener jeg fordi; som vi har sett i denne oppgaven opplever mennesker med LHBTQ+ identitet fortsatt opplever diskriminering og utestengelse.

Som jeg har pekt på tidligere i denne oppgaver, er språket en bruker essensielt når det kommer til å definere hva som er normalt og hva som er viktig for samfunnet vårt. Ut ifra visse egenskaper definerer en hvor andre mennesker passer inn. En deler mennesker inn i grupper, og eksempler på slike grupper kan være «flykning», «innvandrere», «muslim» «kristen», «psykisk syk», «enslig», og mange andre (Wyller, 2006). Homofile er en slik gruppe. De menneskene som havner i denne gruppen kan i ulike situasjoner havne utenfor det normale rom, med andre ord kan de havne innenfor det «heterotopiske» eller det andre rom.

Som tidligere diskutert i denne oppgaven blir en viktig diakonal oppgave å gjøre dette rommet til sentrum av diakonien. Når en nettopp setter heterotropien i sentrum av diakonien gøres den profetisk. Dette er fordi den tradisjonelle tanken om et kall igjen gjøres relevant. Diakonien må tørre å gå inn i de heterotopiske rommene og å møte mennesker det de er og møte dem med det de står i. Diakonien må være relevant for mennesker i

menigheten og lokalsamfunnet, og derfor utfordre teologien, kirken og samfunnet. Heterotropien i homotopien er i den kirkelige debatten om diakoni overskridende og profetiske. Kirken kan ansees å være heterotopisk (Wyller, 2006). I seg selv kan diakonien fremstå som heterotopisk, dette fordi en kan velge og bytte ut slik som forkynning og gudstjeneste, som kan ansees å være det tradisjonelle eller «normale». En oppgave diakonien har er å gå dypere inn i menneskelig lidelse og glede, og se på menneskers følelsesmessige og åndelige behov.

Når det kommer til kirkens forhold til de homofile, har en tradisjonelt hatt et «oss» og «dem»-perspektiv. Derfor kan det være interessant i diskusjonen om Heterotopisk diakoni, om det er hensiktsmessig og riktig, og opprettholde nettopp dette skille mellom homofile og resten av kirken. Til eksempel en ser ikke på kvinner som unormal i en menighetssammenheng, og for å gjøre homofile til en integrert del av menigheten er det vesentlig å stille spørsmålstegn ved om det er riktig å anse homofile som «utenfor» eller «unormale».

5.3 Reaksjoner på biskopenes beklagelse i Aftenposten

I dette delkapittelet kapittelet har jeg samlet noen utvalgte uttalelser som kom etter Biskopenes beklagelse i Aftenposten. Det er hentet inn synspunkter fra de to synene innenfor debatten som omhandler LHBTQ+. Som en del av problemstillingen min ønsker jeg å belyse hvordan denne prosessen kan sees i lys av kirkens diakonale oppdrag. Derfor har jeg viet plass til noen av reaksjonene som kom av denne beklagelsen.

5.3.1 Taushet i biskopenes beklagelse

Denne artikkelen var publisert i Dagen 21. februar 2022, det er en leder og er skrevet av redaksjonen.

Denne artikkelen starter med sitatet «Det mest utfordrende med Bispemøtes beklagelse over holdninger til homofili, er det som står mellom linjene». Artikkelen fortsetter med å trekke frem noen historiske tilbakeblikk. Først trekker den frem innføringen av partnerskapsloven av 1993, og beskriver den som «det viktigste vendepunktet». Dette

argumenterer forfatterne av artikkelen med at en så en større liberalisering i samfunnet etter denne innføringen når det gjaldt «likekjønnet seksualitet og alternativ kjønnsidentitet». Artikkelen ser på debatten som fulgte av denne lovendringen som «langvarig» og «utmattende».

Videre snakker artikkelen om da Kirkemøtet vedtok å innføre to syn på ekteskapet i 2016. «Bare 19 år tidligere hadde et utvalg med tre biskoper karakterisert en slik sidestilling som «kirkesplittende vranglære». Det er også verdt å minne om at 82 prosent av Kirkemøte gikk imot den rødgrønne regjeringens forslag til ny ekteskapslov i 2008. Det er med andre ord en teologisk snuoperasjon av de sjeldne som har foregått i Den norske kirke» (Dagen, 2022).

Artikkelen problematiserer biskopenes uttalelse, og argumenterer for at språkbruken og tilnærmingen i uttalelsen kan ha sammenheng med liberaliseringen i resten av samfunnet, og ikke nødvendigvis være knyttet opp mot de ulike teologiske synspunktene «... Bispemøtets gjør i praksis blir et oppgjør med dem som tror og lærer det som har vært felles kristne prinsipper gjennom 2000 år. Ekteskapet mellom én mann og én kvinne er den gudvilledede ordningen for seksuelt samliv. Og det er den beste rammen for barns oppvekst» (Dagen, 2022).

Forfatteren av denne artikkelen problematiserer videre at menneskeverd og samlivsform blir knyttet sammen i biskopenes uttalelse. I artikkelen blir det stilt spørsmålsteget på om dette er ivaretagelse av mennesker som har en mer tradisjonell læres menneskeverd? «Mener de Bibelen krenker andres menneskeverd?» (Dagen, 2022).

Artikkelen setter spørsmålsteget ved om Bispemøtes oppgjør ikke er et oppgjør mot ord og holdninger, men heller et oppgjør mot meningsmotstandere i kirken med en mer konservativ/tradisjonelt syn på teologien. Artikkelforfatterne skriver videre at fra deres syn setter Bispemøtet det tradisjonelle synet til side og at de med dette tar på seg et stort ansvar. Artikkelforfatterne har forståelse for at biskopene ønsker å være imøtekommende og bekreftende for mennesker som har opplevd utenforskap og vanskeligheter, og ser det som fornuftig at alle reflekterer om hvordan en møter og omtaler andre mennesker. Samtidig er de skeptiske til at kirkeledelsen setter til side de historiske synspunktene og

holdningene. «Hvor stor tiltro kan man ha til at svarene de gir nå, er holdbare? Hvorfor tok man feil tidligere? Er det bibelen som tar feil?» (Dagen, 2022).

5.3.2 Biskopene svikter de homofile og lesbiske med sin uttalelse

Denne artikkelen var publisert i iDag 21. februar 2022 og er skrevet av Svend Ole Kvilesjø.

Denne artikkelen starter med noen sitater fra Jo Hedberg. Han er leder i bønnelista og medlem i Tunsberg bispedømmeråd og i Kirkemøtet. «Gud kommer ikke til å dømme verden ut fra hva biskopene i Den norske kirke uttaler. Derfor er det viktig at biskopene utaler seg i trå med kirkens trosgrunnlag og ikke på tvers av det... Biskopene ber om unnskyldning for det som har påført homofile og lesbiske skade og smerte gjennom nyere historie. Dette er vel og bra, men biskopene glemmer hva kirkens læregrunnlag sier om saken og det er vi svært urolige over» (iDag, 2022).

Disse sitatene fra Hedberg settes i artikkelen mot preses Olav Fyske Tveits pressemelding som fulgte uttalelsen til biskopene. «Det er viktig for meg og for biskopene å understreke alles menneskeverd uavhengig av seksuell identitet ... Aksept og likeverd for homofile her hatt fremgang de siste tiårene. Siden 2017 er alle par velkommen til å gifte seg i kirken. Jeg mener det er en stor og positiv endring. Kirken skal ha rom for alles ukrenkelige menneskeverd og kjærlighet» (iDag, 2022).

5.3.3 50 år siden avkriminaliseringen

Denne artikkelen var publisert på Den norske kirkes nettsider 21. april 2022. Den tar utgangspunkt i to Facebook innlegg. Et skrevet av Kirkerådsleder Kristin Gunleiksrud Raaum og et skrevet av den ledende biskopen i Den norske kirke, preses Olav Fykse Tveit. Begge disse to mener at Den norske kirke må se og beklage for hvordan mennesker med en LHBTQ+ identitet har blitt behandlet. Begge Facebook innleggene ble publisert på deres åpne Facebook profiler 21. april 2022.

Kirkerådsleder Kristin Gunleiksrud Raaum

Først ser vi på Facebook innlegget til Raaum. Hun påpeker at etter hennes syn bør ikke Den norske kirke være sen på en beklagelse samtidig som kirken må være åpen for å se på seg selv med et kritisk blikk. Hun starter først med å fortelle om et symposium arrangert av Den norske kirkes LHBT- utvalg og Kirkerådet. Da innlegget ble skrevet skulle symposiumet holdes uken etter.

Etter dette siterer Raaum fra sin egen tale hun holdt til Kirkemøtet i 2017. I denne talen tar hun avstand fra den behandlingen mennesker med en LHBT- identitet har opplevd. «Jeg har sett smerten på nært hold. Jeg har sett liv gå i stykker. Jeg har sett tro gå i knas» (Den norske kirke, 2022). Hun forteller videre at henne som leder av Kirkerådet mener det er på tide at Den norske kirke ser hvordan denne behandlingen av mennesker med en LHBT-identitet har påvirket negativt, og at det er på tide med en beklagelse. «Dette handler ikke om å bekjenne andres synder, men en kritisk gjennomtenkning av holdninger og handlinger vi nå ser har rammet grupper og enkeltmennesker» (Den norske kirke, 2022).

Raaum siterer videre at hun ser at Den norske kirke har bidratt til å øke skammen til mennesker med LHBT-identitet, ved at deres kjærlighet ble kalt for synd. Hun påpeker at for å kunne starte en hellingsprosess, krever det at en anerkjenner dette. «Den såredes fortvilelse, sorg og raseri må anerkjennes» (Den norske kirke, 2022).

Raaum skriver videre at symposiet som hun i begynnelsen forteller om er en del av hellingsprosessen. Hun forteller deretter om at det nå skal gjennomføres et kurs for ansatte i Den norske kirke i alle bispedømmene for å kunne øke kompetansen på LHBT+. Avslutningsvis siterer hun preses Olav Fykse Tveit. Hans innlegg kan du lese under.

5.3.4 Preses Olav Fykse Tveit

I Tveits innlegg skriver han at Den norske kirkes arbeid når det gjelder LHBT tematikken må lede frem til at Kirkemøtet, som er Den norske kirkes øverste organ, får et godt nok grunnlag for å kunne komme med en konkret og spesifikk unnskyldning til mennesker med en LHBT-identitet.

Først i Tveits innlegg refererer han til regjeringens unnskyldning til mennesker med en LHBT-identitet i forbindelse med 50års markeringen av opphevelsen av § 213 i straffeloven som

forbød sex mellom menn. Videre refererer han til at Bispemøtet var samlet 18. februar og at på dette møtet kom Biskopene frem til at Den norske kirkes utalte holdninger har kommet til skade for mennesker med en LHBT-identitet. Han er glad for at han ser at de tidligere mer konservative holdningene er i endring. Dette både i samfunnet generelt, men også i Den norske kirke.

Videre siterer han fra biskopenes beklagelse, hvor de skriver at det må erkjennes at Den norske kirke i liten grad har tatt hensyn til mennesker med en LHBT-identitets livssituasjon. Han søker nå målrettet bevisstgjørelse rundt dette. I liket med Kirkerådsleder Kristin Gunleiksrud Raaum refererer han til symposiumet som skal avholdes, arrangert av Den norske kirkes LHBT- utvalg og Kirkerådet. På dette symposiumet får mange av kirkens ledere mulighet til å dere deres livshistorier. Han refererer også til det nye kurset som nå skal holdes i alle bispedømmene for alle ansatte, for å kunne øke kunnskapene rundt mennesker med LHBT-identitet. Han ønsker også at Den norske kirke skal se på hvordan en kan ta tak i dette arbeidet, også videre.

Hans avsluttende ord, som også er sitert av Raum lyder: «Eg meiner at dette arbeidet må leie fram til at Den norske kyrkjias øvste organ, Kyrkjemøtet, får eit solid grunnlag for å uttrykkje ein spesifikk unnskyldning til personar med LHBT-identitet. I dette arbeidet må vi også ta tak i korleis kyrkja har optrådt i forhold til menneske med HIV.» (Den norske kirke, 2022).

5.4 Kommentarer på reaksjonene på Biskopenes beklagelsen i Aftenposten

Som jeg har sett pekt på gjennom hele denne oppgaven er det ikke fullstendig enighet innad i Den norske kirke når det kommer til LHBTQ+ tematikken. Selv om noen så på denne beklagelsen som et etterlengtet tilskudd til denne debatten, var det ingen avslutning.

Det er etter min oppfattelse at denne beklagelsen var god og i tråd med kirkens verdier. Samtidig er jeg enig i at en skal være åpen for to syn i den norske kirken. Da er det mulig å stille spørsmål om denne beklagelsen lukket for denne muligheten. Etter min oppfattelse er den ikke det. Artikkelen kommer ikke med nedsettende kommentarer om mennesker som har et mer konservativt syn når det kommer til mennesker med en LHBTQ+ identitet. Som

arbeidslivsundersøkelsen «å være en sak» viste oss opplever ansatte med en LHBT-identitet diskriminering, og hva biskopenes beklagelse gjør, er å gi en beklagelse til disse, samt en beklagelse til de homofile i samfunnet som har opplevd diskriminering på grunn av kirkens medlemmer, kirkens ansatte eller holdninger fra kirken.

Det andre argumentet jeg ønsker å trekke frem er at denne uttalelsen strider imot kirkens historie. Det er riktig at kirkens historie er mer konservativ enn det den er i dag når det kommer til synet på mennesker med en LHBTQ+ identitet. Samtidig har jeg vist i denne oppgaven at holdningen til mennesker med en LHBTQ+ identitet i kirken har ikke vært stillestående. Debatten har foregått over lang tid, og vært i bevegelse lenge. Derfor har jeg kommet til slutningen om at et historisk argument ikke holder for å skulle tilbakeholde denne beklagelsen.

Da jeg var på leting etter noen av reaksjonene til biskopenes beklagelse fant jeg det vanskelig å finne saklige artikler. Flere av artiklene refererte dessuten til de samme personene. Dette betyr ikke at reaksjonene som her kommet er irrelevante og skal skyves til side. De skal bli tatt med samme alvor som andre holdninger og meninger om hvordan Den norske kirke drives. På den andre siden mener jeg at det er et valid poeng at mennesker som har en negativ holdning til mennesker med en LHBTQ+ identitet er i dag i en minoritet i den norske kirke. Selv om en skal være åpen for to syn i LHBTQ+ debatten, har likevel biskopene et ansvar å representere holdningene til medlemmene og de ansatte i kirken. I dag har majoriteten av disse et annet syn enn hva majoriteten tidligere hadde.

Til slutt vil jeg trekke frem de to Facebook innleggene fra Kirkerådsleder Kristin Gunleiksrud Raaum og den ledende biskopen i Den norske kirke, preses Olav Fykse Tveit drøftet i kapittel 5.3. Da begge disse to uttrykker et mer liberalt syn når det kommer til mennesker med en LHBTQ+ identitet, samtidig som begge uttrykker en positiv holdning til Biskopenes beklagelse i Aftenposten²⁸, kan vi se at det var også en stor enighet i at denne beklagelsen kom, selv blant Den norske kirkes ledere.

²⁸ Preses Olav Fykse Tveit underskrev også på Biskopenes beklagelse i Aftenposten

6 Avslutning

6.1 Veien videre

Etter å ha gått gjennom historien til Den norske kirkes forhold til homofile ser jeg en klar tendens. Kirken har åpnet mer og mer. Min analyse av dette, er ikke at homofilisaken om 20 år er et «ikke-tema» i den norske kirke. En ser fortsatt at det er uenighet blant ansatte og medlemmer i Den norske kirke. Etter min oppfatning er dette noe som kommer til å vedvare.

Hvis det er ønskelig at Den norske kirke skal være en kirke hvor homofile skal kjenne en tilhørighet og være fritatt for diskriminering, er det av min oppfatning at ledelsen i Den norske kirke fortsetter å sette dette på dagsorden, og at en fortsetter å ta debatten om hvordan en skal behandle minoriteter. Som jeg har argumentert for tidligere i denne oppgaven ser jeg det som høyst relevant at dette er knyttet sammen med diakonien.

Gjennom arbeidet med denne oppgaven finner jeg det utopisk å tro at Den norske kirke skal komme til en fullstendig enighet i debatten rundt homofili. Derfor blir det en viktig oppgave å se nærmere på hvordan en kan ta teologiske debatter i fremtiden. Hva jeg ser på som en potensiell mulighet i fremtiden er at mennesker med en mer konservativ holdning til mennesker med en LHBTQ+ identitet vil være en liten minoritet i kirken. Den norske kirke må derfor sette standarder for hvordan en fører debatter, slik at kirken og dens medlemmer kan leve i et uenighetsfelleskap, hvor ingen føler seg utelukket. Jeg vil stille spørsmålet: Kan diakonien bli en brobygger for disse samtalenene.

Som det ble tydelig i «Reaksjoner på biskopenes beklagelse i Aftenposten» er det åpent for to syn i Den norske kirke når det kommer til homofilisaken. Så lenge Den norske kirke ønsker dette, er det derfor viktig å ta de «negative» reaksjonene på denne beklagelsen på alvor. I denne oppgaven har jeg presentert teori som snakker om ivaretagelse og inkludering. Her vil jeg spesielt peke mot Conviviality, og et liv i et mangfoldig felleskap. Selv om denne masteroppgaven har vist at gjennom historien har det i hovedsak vært mennesker med en

LHBTQ+ identitet som har «vært utenfor», viser disse reaksjonene at det nå muligens er en annen gruppe som føler seg tilsidesatt.

Om Den norske kirke derfor mener alvor av to syn i homofilidebatten kreves det ivaretagelse av partene på begge sider av debatten. Denne oppgaven ligger tett knyttet opp til diakonifaget. Plan for diakonis virksomhetsområde nestekjærlighet kan brukes i arbeidet for ivaretagelse av mennesker med en LHBTQ+ identitet. Jeg vil argumentere for at nestekjærlighet ikke stopper her. Mennesker med et mer konservativt syn på debatten omkring LHBTQ+ skal også bli favnet av nestekjærligheten.

I 2022 kan det argumenteres for at mennesker med et slikt syn er en sårbar gruppe, da jeg i løpet av denne oppgaven har vist en tyding mening svingning i Den norske kirke, og samfunnet ellers, og vi i dag ser mer av en liberal stemme i denne debatten. Plan for diakoni ser at i sårbare grupper kan behovet for nestekjærlighet kjennes større, og en viktig oppgave for diakonien og Den norske kirke blir derfor å inkludere mennesker som føler de står utenfor inn til et liv i nestekjærlighet (Den norske kirke, 2020).

6.2 Noen utfordringer til Den norske kirke

Selv om jeg anser meg selv for å ha et liberalt syn når det kommer til homofilidebatten, er jeg opptatt av hvordan medlemmer i en kirke kan leve i et uenighetsfelleskap. Dette gjelder alle saker og ikke bare når det kommer til teologiske spørsmål som debatten rundt LHBTQ+.

Hvordan skal en skape et rom i kirken hvor alle mennesker føler seg velkommen, uansett på hvilken side av en debatt de står? Etter min oppfatning gjenstår det mye arbeid blant mennesker som arbeider i kirken. Ute i samfunnet, og blant mindre kirkevante, er det ansatte i Den norske kirke som er ansiktet for «kirken». Det være vanskelig for noen å skille mellom privatperson, og ansatt i Den norske kirke. Etter min mening krever dette en bevisgjørelse fra ansatte selv, men det jeg søker av Den norske kirke som arbeidsgiver og utdanningsinstitusjonene som utdanner fremtidens ansatte, er bevisstgjøring rundt denne problematikken, og veiledning på hvordan en som enkeltpersoner kan sette grenser for privatlivet.

Videre hvor mye av våre personlige oppfatninger kan en ta med inn på arbeidsplassen? Ofte opplever jeg at hvis en arbeidsgiver er åpen for å tilpasse arbeidsoppgavene til den enkelte, samt spille på deres sterke sider vil en få en arbeidsplass som er givende samt arbeidstakere som trives. Likevel kan en stille spørsmålstegn ved reservasjonsrett. For å sette det litt på spissen, kan en politibetjent reservere seg mot å etterforske skatteunndragelse, fordi hun eller han mener at det i Norge er for høye skatter? Kan en kokk reservere seg mot å lage mat med kjøtt fordi hun eller han er vegetarianer og dyrerettforkjemper? Kan en brannmann reservere seg mot å slukke branner i en barnehage fordi hun eller han mener å sende barna sine i barnehagen strider mot menneskerettighetene og at det beste for barna er at en forelder er hjemme med dem? Svaret på alle disse spørsmålene tror jeg det er bred enighet er; NEI! Samtidig som det er stor uenighet i Norge når det kommer til skattepolitikk, dyrerettigheter og barneoppdragelse. Hvorfor får da en prest reservere seg mot å vie homofile? Kan en tørre å stille spørsmålet, *«hvis du har problemer med å utføre deler av arbeidsoppgavene, har du da valgt riktig jobb?»*.

Jeg synes ledelsen i Den norske kirke bør tørre å ta denne debatten. Det er min personlige mening at en ikke ekskluderer ved å inkludere. Ved å åpne døren for alle mennesker skaper en den åpne og inkluderende kirke som jeg ønsker å være en del av. Dette betyr ikke at en på den andre siden skal lukke døren for de som er uenige med oss. Jeg mener at en må tørre og være uenige uten rett til å sette restriksjoner for hvordan andre mennesker lever livene sine. Dette med et forbehold om at mennesker ønsker å skade andre fysisk eller psykisk, innskrenke andres rettigheter eller være til hinder for andre mennesker.

Jeg ønsker også å rette oppmerksomheten mot en utfordring jeg kjenner på som ansatt i Den norske kirke, og som jeg tror kommer til å øke i tiden fremover. I 2016 skrev jeg et innlegg i Aftenposten kalt «En bønn fra den kristne til ateisten». Her uttrykket jeg en frustrasjon over å bli tilegnet meninger jeg ikke kjente meg igjen i fordi jeg kalte meg kristen. Dette skjer fortsatt, og jeg tar det som en selvfølge at dette er noe som flere trossamfunn kjenner seg igjen i. Dette er noe jeg har spesielt opplevd i debatten rundt LHBTQ+. Jeg ser det som kjempepositivt at biskopene kom med beklagelsen til homofile, samtidig opplevde jeg at det kom en del negative reaksjoner på denne beklagelsen.

Min opplevelse blant jevngamle er overraskelse over at jeg ser på meg selv som kristen. Overraskelsen blir større når de får vite at jeg jobber i Den norske kirke og at jeg har valgt en utdanning som diakoni. Jeg har forståelse for denne overraskelsen. Selv har jeg i positiv forstand ikke følt at mine meninger er unike i kirken. Det er av min oppfatning at mange konservative stemmer har fått styre debatten utad, og det har kommet meninger som ikke nødvendigvis er representative for majoriteten av ansatte i Den norske kirke. Det er behov for at hele spekteret av meninger kommer frem, også i media. Hva «kirka mener» er vanskelig å definere, for Den norske kirke og dens medlemmer og ansatte, er som alle andre grupper mennesker, her er det forskjellige meninger, folk stemmer ulikt og en tolker teologiske spørsmål ulikt.

Litteraturliste

Alnes, J. H. (2022). *Martin Heidegger*. Hentet fra: https://snl.no/Martin_Heidegger

Asdal, K og Reinertsen, H. (2020). *Hvordan gjøre dokumentanalyse. En praksisorientert metode* (1. utg.). Cappelen Damm: Oslo.

Benestad, E. E. P. (2021, 15. oktober) *Homofili*. Store Norske Leksikon. Hentet fra: <https://sml.snl.no/homofili>

Berge, B. (2021, 9. juni). *Paragraf 213 (seksuell omgang mellom menn som straffbart forhold)*. Store Norske Leksikon. Hentet fra: [https://snl.no/Paragraf_213 -
seksuell omgang mellom menn som straffbart forhold](https://snl.no/Paragraf_213_-_seksuell_omgang_mellom_menn_som_straffbart_forhold)

Bispemøtes arbeidsgruppe om LHBT (2018). *Sluttrapport arbeidsgruppe for LHBT*. Hentet fra: https://kirken.no/globalassets/kirken.no/bispemotet/2018/dokumenter/sluttrapport-lhbt_16.-februar-2018.pdf

Bispemøtet (2015). *Sak til Kirmemøtet 2016*. Hentet fra: https://kirken.no/globalassets/kirken.no/aktuelt/filer-2015/brev_bispemotet_sept_2015_likekj_vigsel.pdf

Bispemøtets arbeidsgruppe om homofili. (1995). *Homofile i kirken* (3. opplag). Kirkens informasjonstjeneste: Oslo.

Bispemøtets samlivetiske arbeidsgruppe (2013) *Sammen - Samliv og samlivsordninger i et kirkelig perspektiv*. Hentet fra: <https://kirken.no/globalassets/kirken.no/bispemotet/2014/dokumenter/rapporter/sammen-2013-hele-ny-low.pdf>

Den norske kirke (2008). *Plan for diakoni*. Kirkerådets kommunikasjonsavdeling: Oslo.

Den norske kirke (2016). *Læreorgan for Den norske kirke*. Hentet fra: <https://kirken.no/nb-NO/om-kirken/slik-styres-kirken/Laereorgan-for-Den-norske-kirke/>

Den norske kirke (2017). *Ny vigselsturgi vedtatt*. Hentet fra: <https://kirken.no/nb-NO/om-kirken/aktuelt/ny-vigselsturgi-vedtatt/>

Den norske kirke (2020) *Plan for diakoni*. Revidert utgave. Hentet fra: <https://stiftelsen-cruix.no/media/aktuelt-diverse/plan-for-diakoni-i-den-norske-kirke-juni-2020-002.pdf>

Den norske kirke (2020). *Revidert utgave - Plan for diakoni*. Kirkerådets kommunikasjonsavdeling: Oslo.

Den norske kirke (u.å). *Homofile i kirken – 1992-2021*. Hentet fra: <https://kirken.no/nb-NO/om-kirken/diakoni-og-samfunnsansvar/homofile-kirken/>

Den norske kirkes lærenemd. (2006). *Skriftforståelse og skriftbruk med særlig henblikk på homofilsaken*. Kirkerådet, Den norske kirke

Den norske kirkes lærenemnd (2000). *Uttalelse fra Den norske kirkes lærenemnd i "Tunsberg-saken"*. Hentet fra: https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/larenemnda/laerenemnda_vedtak_14_mars_2000.pdf?fbclid=IwAR2vOGOIRhikMJkzv--RBeDrnjI_YuCSbYUPDg9PvlyT1ypgRj7smKN8XkU

Den norske kirkes lærenemnd (1999) *Vedtak fra Lærenemnd for Den norske kirke samlet til møte i Oslo 8. oktober 1998*. Hentet fra: https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/larenemnda/laerenemnda_vedtak_8_oktober_1998.pdf

Duedahl, Poul og Michael Hviid Jacobsen (2010): *Introduktion til dokumentanalyse*. Syddansk Universitetsforlag

Endsjø, D. Ø. (2019). *Sex og Religion*. Store Norske Leksikon. Hentet fra: https://sml.snl.no/sex_og_religion

Giorgi, A (1975) *An application of phenomenological psychology* (Vol. 2). Duquesne University Press: Pittsburgh, PA.

Grønmo, S. (2004). *Samfunnsvitenskaplige metoder* (1. utg.). Fagbokforlaget: Bergen

Haga, J. (2006). *Homofilspørsmålet i Den norske kyrkja og i andre kyrkjer. Historisk oversyn.* I Den norske kirkes lærenemd, Skriftfårståelse og skriftbruk med særlig henblikk på homofilsaken (s. 139-189). Kirkerådet, Den norske kirke: Oslo.

Haugen, H. M. (2018). *Diakoni i velferdssamfunnet: mangfold og dilemmaer.* Fagbokforlaget: Bergen.

Johannessen, A., Tufte, P. A. og Christoffersen, L. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskaplig metode.* (5. utg). Abstrakt forlag: Oslo.

Krogh, T. (2014): *Hermeneutikk. Om å forstå og fortolke.*: Gyldendal Akademisk: Oslo.

Kvale, S. og Brinkmann, S. (2015) *Det kvalitative forskningsintervju* (3. utgave). Gyldendal Akademisk: Oslo.

Köhn, R. (1999). *Sannhet tro i kjærlighet.* Hentet fra:

<https://kirken.no/globalassets/bispedommer/hamar/dokumenter/om-oss/historien/sannheten-tro-i-kjarlighet-.pdf>

Lossky, N., Bonino, J. M., Pobee J. S., Wainwright, G., Stransk, T. F. (2002) *Dictionary of the Ecumenical Movement.* WCC Publications: Geneva.

Nissen, J. (2008). *Diakoni og menneskesyn.* Aros Forlag: Frederiksberg.

Nordstokke, K. (2011): *En diakonal kirke.* I: Dietrich, S.; Dokka, T.; Hegstad, H. (red.): Kirke nå. Den norske kirke som evangelisk-luthersk kirke. Tapir: Trondheim.

Postholm, M. (2011). *Kvalitativ metode; En innføring med fokus på fenomenologi, etnografi og kausustudier* (2. utgave). Universitetsforlaget: Oslo.

Potter, J. (1996). *Representing reality: Discourse, rhetoric and social construction.* Sage: Thousand Oaks.

Simonnes, H. (2016): *En Gud for de mange. Tolv teser om hvordan kirken skal vinne folket tilbake.* Kagge forlag: Oslo

Skjevesland, O. (2009): *Barmhjertighet er handling!* I: Erikstein, E. og Solbu, I. (red) (2009): Med andre ord. En inspirasjonsbok i diakoni. IKO-forlaget: Oslo.

Stålsett, S. (2000): *Den enes død*. I: Sandal, M (red) (2000): Mer enn brød. Tekster til fastetiden. Verbum: Oslo.

Thagaard, T. (2009). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitativ metode*. Fagbokforlaget: Bergen.

Thomassen, M. (2006). *Vitenskap, kunnskap og praksis*. Gyldendal: Oslo

Thornquist, E. (2018) *Vitenskapsfilosofi og vitenskapsteori; for helsefag* (2. utgave). Fagbokforlaget: Bergen.

Tranøy, K. E. (2021) *Konsensus*. Hentet fra: <https://snl.no/konsensus>

Tvedt, Terje (2009): *Utviklingshjelp, utenrikspolitikk og makt: den norske modellen*. (2. utgave). Gyldendal Akademisk: Oslo.

Wyller, T. (2006): *Heterotopisk diakoni. Diakoni i spenningen mellom kall og profetisme*. I: Kirke, protestantisme og samfunn. Festskrift til professor dr. Ingun Montgomery. Tapir Akademisk Forlag: Trondheim.

Zahavi, D. (2014). *Fænomenologi*. i F.Collin og S. Kjøppe (red.) Humanistisk vitenskapsteori (3.utg.) (s. 189-222). Lindhardt og Ringhof: København.

Protokoller

Alle protokollene som refereres til i denne oppgaven er markert med saksnummer til i denne oppgaven. Første gang en sak er nevnt følger det en fotnote med lenke til protokollen.

Under følger en liste over alle saksnummer som henvises til i denne teksten.

Bispemøtet

Sak BM 2/95

Sak BM 14/97

Sak BM 15/97

Sak BM 12/99

Sak BM 30/07

Sak BM 03/08

Sak BM 40/09

Sak BM 16/13

Sak BM 15/22

Kirkerådet

Sak KR 15/99

Sak KR 23/99

Sak KR 40/07

Sak KR 29/09

Sak KR 1/14

Sak KR 8/16

Sak KR 49/18

Kirkemøtet

Sak KM 15/95

Sak KM 8/97

Sak KM 7/07

Sak KM 14/14

Sak KM 17/16

Sak KM 6/17

Vedlegg

Kirken har påført homofile og lesbiske stor skade og smerte (publisert Den norske sidens nettsider)

Startside kirken.no/ Om kirken/ Aktuelt/ Uttalelse fra Bispemøtet

Lenke: <https://kirken.no/nb-NO/om-kirken/aktuelt/uttalelse%20fra%20bispem%C3%B8tet/>

Kirken har påført homofile og lesbiske stor skade og smerte

21.2.2022

Uttalelse i forbindelse med 50 års-markeringen for opphevelse av straffelovens § 213.

Bispemøtet i Den norske kirke. Siden dette bildet ble tatt, er Atle Sommerfeldt (4. f.v. bak) trådt ut av bispemøtet.

Vi som nå er biskoper i Den norske kirke erkjenner at Bispemøtets uttalte holdninger til og omtale av homofili og homofile opp gjennom årene har påført mange mennesker stor skade og smerte. Det er i år 50 år siden straffelovens § 213, som blant annet kriminaliserte sex mellom menn, ble opphevet. Ved denne anledningen ønsker vi å uttrykke vår anerkjennelse og glede over at kirken har mange homofile og lesbiske medlemmer og ansatte, og bekrefte deres bidrag til fellesskapet. Vi står sammen med hele kirkens lederskap i det målrettede arbeidet for likeverd, inkludering og mangfold.

Da § 213 ble foreslått opphevet i 1954, var Bispemøtet blant de samfunnsaktører som protesterte høylytt. Bispemøtet argumenterte for at fortsatt kriminalisering var nødvendig. Regjeringens forslag om å oppheve § 213 ble nedstemt i Stortinget i 1954.

Da paragrafen ble avskaffet 21. april 1972, protesterte ikke biskopene. Bispemøtet oppnevnte et utvalg for å utrede Den norske kirkes holdning til homofili. I 1977 leverte utvalget sin rapport. Der ble det tatt et oppgjør med hvordan kirken tidligere hadde møtt homofile: «Det er som skyldner kirken møter de homofile.» Utvalget argumenterte for at «Kirken bør revidere sin tradisjonelle holdning til homofili.»

Bispemøtet i 1977 erkjente at «Kirkens holdning har til tider vært preget av fordømmelse både av den homofile drift og den homofile person». Samtidig understreket biskopene: «Det må med styrke slås fast at den homofile har samme menneskeverd som ethvert annet menneske. Den som tenker og mener noe annet, ennsi behandler den homofile som mindreverdige, krenker et menneske-verd gitt av Gud.» På tross av dette vedtaket vedvarte kirkens diskriminering av homofile.

Bispemøtets uttalelse i 1995 understreket homofiles menneskeverd, men konkluderte likevel i tråd med vedtaket fra 1977 med at «det ikke er noe i Bibelen som gir grunnlag for en positiv anerkjennelse av homofile forhold på linje med ekteskapet mellom mann og kvinne.»

Dette vedtaket førte til at homofile og lesbiske fortsatt opplevde at kirken fordømte både deres liv og kjærlighet. For homofile og lesbiske i kirken var det en stor belastning at deres liv ble redusert til en «teologisk sak».

Et samlet bispemøte vil på nytt bekrefte alles menneskeverd, uavhengig av seksuell identitet. Vi erkjenner at kirken i liten grad har tatt inn over seg homofiles livssituasjon. Kirken har heller ikke klart å gi troverdig uttrykk for anerkjennelse av alles menneskeverd og kjærlighet.

I dag er alle som lever i likekjønnede forhold velkomne til å gifte seg i Den norske kirke. Kirkemøtet vedtok i 2016 å åpne for to syn på likekjønnet ekteskap. Bispemøtet vil understreke at alle par har mulighet til å gifte seg i den kirken de måtte ønske.

De siste 50 årene har aksept og likeverd for homofile vokst fram som en ny erkjennelse i det norske samfunnet og Den norske kirke. Det er en stor og positiv endring. Situasjonen er langt mer dramatisk i en rekke andre land. I mange land er likekjønnet kjærlighet fremdeles kriminelt. Mennesker forfølges eller drepes bare fordi de elsker en av samme kjønn. Det er helt uakseptabelt. Som biskoper vil vi bruke de muligheter vi har til å påpeke det uhørte i dette og bidra til å redde menneskers liv.

Bispemøtet i Den norske kirke, 18. februar 2022

Olav Fykse Tveit – preses
Solveig Fiske - Hamar biskop
Ingeborg Midttømme - Møre biskop
Halvor Nordhaug – Bjørgvin biskop
Stein Reinertsen – Agder biskop
Olav Øygard – Nord-Hålogaland biskop
Ann-Helen Fjeldstad Jusnes – Sør-Hålogaland biskop
Herborg Finnset – Nidaros biskop
Kari Veiteberg – Oslo biskop
Anne Lise Ådnøy – Stavanger biskop
Jan Otto Myrseth – Tunsberg biskop
Kari Mangrud Alvsvåg – fungerende Borg biskop

Uttalelsen ble først publisert i Aftenposten 21.02.2022.

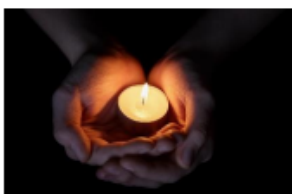
En bønn fra den kristne til ateisten

En bønn fra den kristne til ateisten

Thina Amalie Bjørn Michelet-Rosø (20)

2. oktober 2016

Aftenposten

Jeg respekterer at ikke alle er som meg. Faktisk synes jeg det er bra, skriver Thina Amalie Bjørn Michelet-Rosø (20). Foto: NTB Scanpix/fotolia

Si ;D-innlegg: Hvorfor kan jeg ikke bli respektert for mitt valg om å være medlem av en kirke?

Jeg er en 20 år gammel statsvitenskapsstudent fra Drammen. Jeg liker så se på meg selv som en ganske jovial person, som greier seg ganske greit her i livet. Jeg gjør det i alle fall godt nok både faglig og sosialt.

At jeg er kristen, har aldri på noe som helst vis stoppet meg. Snarere tvert imot.

Jeg har funnet den jeg er og trives godt med det. Jeg er stolt over min tro, faktisk så stolt at jeg har valgt å tatovere det inn i armen som en konstant påminnelse over det vakre jeg finner ved min religion.

Tillegger meg meninger

Jeg respekterer at ikke alle er som meg. Faktisk synes jeg det er bra.

Det først når vi er ulike, at de virkelig gode debattene kommer.

Jeg støtter andres rett til å finne sammen i felleskap og finne likesinnede som har valgt samme vei som dem. Dette mener jeg bare er sunt for et menneske. Det har i alle fall hjulpet meg mye, og jeg har stor tro på at det også vil hjelpe andre. At jeg nå ganske åpenlyst har stått frem med at jeg er religiøs og har sluttet meg til én bestemt religion, har ikke alle respektert.

Jeg må til stadighet argumentere for at jeg har valgt kristendommen.

Jeg blir tillagt mange meninger. Siden jeg er kristen, må dette bety at jeg er konservativ, imot homofilens rettigheter og motstander av abort. Som ung kristen, blir jeg tillagt mange meninger. La meg gjøre én ting klart: Jeg er en stolt sosialdemokrat, som har kjempet for likestilling og rettferdighet for mine medmennesker samme hvilken religion, kjønn eller seksuelle legning de måtte ha. Likevel: Mine politiske meninger er det svært få som bryr seg om - fordi jeg er kristen.

Kaller meg naiv

Naiv blir jeg til stadighet kalt. Og det er jeg muligens også, men når har det skadet noen at jeg tror på noe større enn mennesket? Når har det at jeg går i kirken, noen gang preget deg? Når har det skadet noen at jeg tror på noe større enn mennesket? At enkelte mennesker bruker sin religion til å gjøre andre mennesker ondt, er jeg stor motstander av. Likevel er det jeg, en enkel jente fra Drammen, som må stå til ansvar for disse handlingene.

Det er jeg som dreper i Guds navn, det er jeg som trakasserer mennesker som har en annen legning, det er stort sett meg som har skylden for de største menneskeskapte katastrofene.

Jeg ønsker ikke at dere skal være medlem i Statskirken om dere ikke ønsker det, jeg vil ikke at dere skal tvinges inn i en gudstjeneste.

Men hvorfor kan ikke jeg bli respektert for mitt valg om å være medlem av en kirke og gå i kirken på julaften?